

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

7 червня 2019 року

м. Суми

№ 10

Справа № 02-06/17-2015

**Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу**

ПАТ «Сумигаз» протягом 4 кварталу 2014 року та 2015 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області із часткою 100 %. Внаслідок цього ПАТ «Сумигаз» встановлювало ціни реалізації на скраплений газ для побутових потреб населення.

За результатом розгляду справи встановлено, що ПАТ «Сумигаз» встановлювало необґрунтовані ціни реалізації на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) на рівні 217 грн. за 1 балон (з 25.03.2015) та на рівні 275 грн. за 1 балон (з 19.11.2015). Такі дії ПАТ «Сумигаз» були б неможливими у разі, якщо останнє зазнавало б значної конкуренції на ринку, адже у такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома продавцями і, у разі стягнення необґрунтованої плати, обрали б іншого продавця товару.

За результатом розгляду справи № 02-06/17-2015 зазначені дії ПАТ «Сумигаз» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) (за частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На відповідача накладено штраф у розмірі 68 тис. грн.

Адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 02-06/17-2015 про порушення публічним акціонерним товариством по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» законодавства про захист економічної конкуренції та подання від 15 березня 2019 року № 14 з попередніми висновками у справі № 02-06/17-2015,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України виконувалися доручення в.о. Голови Антимонопольного комітету України від 31.07.2014 № 13-09/353 та доручення Голови Антимонопольного комітету України від 08.06.2015 № 13-01/343 щодо дослідження діяльності учасників ринків скрапленого газу для потреб населення (у балонах) на предмет дотримання ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

- (2) За результатом виконання доручень розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 19.06.2015 № 37 розпочато розгляд справи № 02-06/17-2015 за ознаками порушення публічним акціонерним товариством по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» законодавства про захист економічної конкуренції, яке полягає у встановленні завищених цін реалізації на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах), передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (3) Листом від 15.03.2019 № 02-06/503 ПАТ «Сумигаз» направлено копію подання з попередніми висновками у справі від 15.03.2019 № 14.
- (4) Листом від 12.04.2019 № 400007.1-Сл-3422-0419 ПАТ «Сумигаз» надало свої заперечення та зауваження до висновків, викладених у поданні.

2. Відповідач

- (5) Відповідачем у справі є публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» (юридична адреса – 40021, м. Суми, вул. Лебединська, 13; поштова адреса - 40030, м. Суми, вул. О.Береста, 21, ідентифікаційний код – 03352432, далі - ПАТ «Сумигаз»).
- (6) Відповідно до статуту, редакція якого затверджена загальними зборами акціонерів ПАТ «Сумигаз» (протокол загальних зборів акціонерів ПАТ «Сумигаз» від 16.04.2016 № 1), ПАТ «Сумигаз» є юридичною особою з усіма відповідними реквізитами. ПАТ «Сумигаз» є новим найменуванням відкритого акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Сумигаз»; є правонаступником всіх прав та обов'язків державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» та відкритого акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Сумигаз».
- (7) ПАТ «Сумигаз» має самостійний баланс, круглу печатку та кутовий штамп із своїм найменуванням, фірмові бланки, має право відкривати рахунки в банківських установах.
- (8) Отже, ПАТ «Сумигаз» у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання і до нього можливе застосування положень цього Закону.
- (9) У травні 2019 року було змінено найменування та тип відповідача. Найменування публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» змінено на акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Сумигаз», тип акціонерного товариства «Сумигаз» змінено з публічного акціонерного товариства на приватне акціонерне товариство.
- (10) Відповідно до статуту, нова редакція якого затверджена загальними зборами акціонерів ПАТ «Сумигаз» (протокол від 17.04.2019 № 1), акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Сумигаз» (далі – АТ «Сумигаз») є правонаступником всіх прав та обов'язків публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Сумигаз».
- (11) ПАТ «Сумигаз» діяло на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) на підставі дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки від 09.02.2012 № 048.12.59-40.22.0.

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (12) Дослідження ринку, визначення його територіальних (географічних), товарних, часових меж та визначення монопольного становища ПАТ «Сумигаз» на відповідному ринку проводилося за підсумками діяльності у 4 кварталі 2014 року та 2015 році згідно з Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів

господарювання на ринку, затвердженою розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі - Методика).

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (13) Відповідно до пункту 3.1. Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який (які) випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (14) Об'єктом аналізу є ПАТ «Сумигаз».

3.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який (які) випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання

- (15) Об'єктом аналізу є скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах).

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

- (16) Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, є скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах).
 (17) Основним продавцем скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) на території Сумської області є ПАТ «Сумигаз».
 (18) Споживачами скрапленого газу для побутових потреб (у балонах) є фізичні особи.

3.3. Обставини, які визначають умови здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах)

- (19) Механізм організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу на внутрішньому ринку, в тому числі спеціалізованих аукціонів з продажу скрапленого газу для потреб населення, визначається Порядком організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 570 (із змінами) (далі - *Порядок*).
- (20) Згідно з цим *Порядком* продаж скрапленого газу для потреб населення здійснюється на спеціалізованих аукціонах, покупцями скрапленого газу на яких є спеціалізовані суб'єкти господарювання, що отримали дозвіл на початок виконання робіт підвищеної небезпеки та початок експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки і реалізують такий скраплений газ виключно населенню через власні або орендовані майнові об'єкти (крім автомобільних газозаправних станцій) (підпункт 15 пункту 2 *Порядку*). Спеціалізовані аукціони проводяться окремо згідно із затвердженим аукціонним комітетом графіком (пункт 52 *Порядку*).
- (21) У зазначений період забезпечення потреб населення у скрапленому газі ПАТ «Сумигаз» здійснювало шляхом його закупівлі на спеціалізованих аукціонах за договорами купівлі-продажу газу скрапленого:
- від 23.09.2014 № СА3-176/9474сг-14, від 21.10.2014 № СА4-177/9619сг-14, від 20.11.2014 № СА5-178/9788сг-14, від 18.12.2014 № СА6-179/9912сг-15, від 27.01.2015 № СА7-180/10204сг-15, від 25.03.2015 № СА9-182/10652сг-15, укладеними з публічним акціонерним товариством «Укргазвидобування» (04053, м. Київ, вул. Кудрявська, 26/28, ідентифікаційний код – 30019775, далі – ПАТ «Укргазвидобування») за результатами аукціонів, проведених Українською універсальною біржею;

- від 24.02.2015 № СА8-181/10415сг-15, укладеним з ПАТ «Укргазвидобування» за результатом аукціону, проведеного товарною біржею «Українська міжрегіональна спеціалізована»;

- від 27.10.2015 № А12/3-6-СГ, від 24.11.2015 № А13/3-4-СГ, від 24.11.2015 № А13/2-2-СГ, від 22.12.2015 № А14/3-3-СГ, укладеними з публічним акціонерним товариством «Укрнафта» (04053, м. Київ, пров. Несторівський, 3-5) за результатом аукціонів, проведених приватним акціонерним товариством «Українська міжбанківська валютна біржа».

- (22) Подальший порядок приймання, зберігання, роздрібної торгівлі і надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу для побутових потреб населення та інших споживачів визначається Правилами роздрібної торгівлі та надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу для побутових потреб населення та інших споживачів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 20.11.2003 № 1790 (далі - *Правила*). Дія цих *Правил* поширюється на всіх суб'єктів підприємницької діяльності України, які отримали в установленому порядку дозвіл Держнаглядохоронпраці на цей вид діяльності та торговий патент для роздрібної торгівлі (пункт 1 у редакції *Правил* від 20.11.2003).
- (23) За інформацією Сумської обласної державної адміністрації (листи від 19.09.2014 № 01-19/1950, від 03.04.2015 № 01-16/710, від 30.03.2017 № 01-30/2695), протягом 4 кварталу 2014 року та 2015 року діяльність з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у всіх районах Сумської області здійснювало товариство з обмеженою відповідальністю «Харківрегіонгаз» (61109, м. Харків, вул. Безлюдівська, 1, ідентифікаційний код – 36224035, далі – ТОВ «Харківрегіонгаз»).
- (24) ТОВ «Харківрегіонгаз» є юридичною особою, що діє на підставі статуту, нова редакція якого затверджена загальними зборами учасників (протокол від 01.08.2013 № 3). Згідно зі статутом ТОВ «Харківрегіонгаз» є самостійним господарюючим суб'єктом, єдиним учасником якого є публічне акціонерне товариство «Харківгаз» (61109, м. Харків, вул. Безлюдівська, 1, ідентифікаційний код - 03359500). З іншими суб'єктами господарювання ТОВ «Харківрегіонгаз» не пов'язане. ТОВ «Харківрегіонгаз» користується повною господарською самостійністю, має самостійний баланс, круглу печатку та штампи зі своїм найменуванням, рахунки в банках.
- (25) ТОВ «Харківрегіонгаз» мало дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки при роздрібній торгівлі паливом від 04.02.2013 № 084.13.63-47.30 (із терміном дії до 04.02.2018) та торгові патенти на провадження торговельної діяльності скрапленим газом у балонах зі спеціалізованих автомобілів, які дійсні з 16.11.2012 по 31.10.2017. Також ТОВ «Харківрегіонгаз» здійснює діяльність з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального.
- (26) Територіальним відділенням встановлено, що між ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз» було укладено договір оренди від 28.09.2012 № 1260 (далі – Договір оренди) із додатковими угодами від 10.12.2012 № 1, від 02.01.2013 № 2, від 17.01.2014 № 3, від 02.06.2014 № 4, від 01.04.2015 № 5, який припинив свою дію 31.08.2015. Одночасно між ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз» було укладено договір оренди від 31.08.2015 № 24/15609/Д.150.
- (27) Згідно з Договором оренди ПАТ «Сумигаз» передає ТОВ «Харківрегіонгаз» в строкове платне користування обладнання головного підприємства, Охтирського, Конотопського, Роменського та Шосткинського управлінь по експлуатації газового господарства, детальний перелік якого зазначений у додатку № 1 до Договору оренди (перелік майна, що передається в оренду від ПАТ «Сумигаз» до ТОВ «Харківрегіонгаз»).
- (28) Договором оренди на ТОВ «Харківрегіонгаз» покладено обов'язки своєчасно здійснювати поточний ремонт орендованих об'єктів за власний рахунок, забезпечувати

заходи санітарної і протипожежної безпеки орендованого об'єкта, підтримувати орендовані об'єкти відповідно до вимог ДБНіП, компенсувати ПАТ «Сумигаз» витрати за користування комунальними послугами та послугами зв'язку на підставі виставлених останнім рахунків та акту відшкодування комунальних витрат (пункти 4.1.3, 4.1.6, 4.1.7, 4.1.9).

- (29) Аналогічні положення містяться у договорі оренди від 31.08.2015 № 24/15609/Д.150.
- (30) ПАТ «Сумигаз» здійснює контроль за витратами ТОВ «Харківрегіонгаз» на утримання майна, яке передано останньому в оренду згідно з Договором оренди, шляхом проведення щорічних інвентаризацій орендованого майна станом на 1 листопада та, відповідно, складання інвентаризаційних описів орендованого майна ПАТ «Сумигаз».
- (31) Додатковими угодами до укладених договорів оренди вносяться зміни до переліку майна, що передано в оренду від ПАТ «Сумигаз» до ТОВ «Харківрегіонгаз» (або такий перелік викладається у новій редакції) та змінюється розмір орендної плати за це майно.
- (32) Також між ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз» укладено договір доручення від 28.09.2012 № 1261 (далі – Договір доручення) з додатковими угодами до нього від 28.12.2012 № 1, від 17.05.2013 № 2 (якою договір викладено у новій редакції), від 31.12.2013 № 3, від 31.12.2014 № 4, згідно з якою Договір доручення діє до 31.12.2015, від 15.04.2015 № 5 (якою деякі пункти договору викладено у іншій редакції).
- (33) Відповідно статті 1000 Цивільного кодексу України за договором доручення одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. Правочин, вчинений повіреним, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки довірителя. Договором доручення може бути встановлено виключне право повіреного на вчинення від імені та за рахунок довірителя всіх або частини юридичних дій, передбачених договором. У договорі можуть бути встановлені строк дії такого доручення та (або) територія, у межах якої є чинним виключне право повіреного.
- (34) Нормами Цивільного кодексу України визначено, що повірений зобов'язаний: повідомляти довірителеві на його вимогу всі відомості про хід виконання його доручення; після виконання доручення або в разі припинення договору доручення до його виконання негайно повернути довірителеві довіреність, строк якої не закінчився, і надати звіт про виконання доручення та виправдні документи, якщо це вимагається за умовами договору та характером доручення; негайно передати довірителеві все одержане у зв'язку з виконанням доручення (стаття 1006 ЦК України). Довіритель зобов'язаний видати повіреному довіреність на вчинення юридичних дій, передбачених договором доручення; забезпечити повіреного засобами, необхідними для виконання доручення; відшкодувати повіреному витрати, пов'язані з виконанням доручення; негайно прийняти від повіреного все одержане ним у зв'язку з виконанням доручення; виплатити повіреному плату, якщо вона йому належить (стаття 1007 ЦК України).
- (35) Відповідно до положень Цивільного кодексу України Договором доручення в редакції від 17.05.2013 (додаткова угода № 2) та від 15.04.2015 (додаткова угода № 5) передбачено, що:
 - ПАТ «Сумигаз» (далі - Довіритель) доручає, а ТОВ «Харківрегіонгаз» (далі - Повірений) зобов'язується від імені та за рахунок ПАТ «Сумигаз» здійснювати реалізацію скрапленого вуглеводневого газу для потреб споживачів Сумської області (під якими розуміються фізичні особи – мешканці Сумської області, які використовують скраплений вуглеводневий газ для побутових потреб), придбаного на спеціалізованому аукціоні, згідно їх заявок (пункт 1.1);
 - територією здійснення ТОВ «Харківрегіонгаз» реалізації скрапленого газу є Сумська область (пункт 2.2);
 - для виконання цього договору ПАТ «Сумигаз» передає ТОВ «Харківрегіонгаз» скраплений газ, обсяг якого визначається в завданнях на реалізацію скрапленого газу, які підписуються ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз» щомісячно, до 25 числа місяця,

який передусе місяцю, в якому буде здійснюватися реалізація скрапленого газу (пункт 2.2);

- ТОВ «Харківрегіонгаз» не має права розпоряджатися переданим йому скрапленим вуглеводневим газом для потреб населення Сумської області на свій розсуд (пункт 2.1);

- ціна реалізації скрапленого газу споживачу визначається ПАТ «Сумигаз» (пункт 2.3);

- ТОВ «Харківрегіонгаз» виконує дане йому доручення від імені та за рахунок ПАТ «Сумигаз» (пункт 2.4);

- реалізація скрапленого газу здійснюється ТОВ «Харківрегіонгаз» відповідно до нормативно-правових актів України, в тому числі з урахування нормативно-правових актів по захисту прав споживачів та Правил безпеки систем газопостачання України, Інструкції про порядок приймання, зберігання, відпуску та обліку газів вуглеводневих скраплених для комунально-побутового споживання та автомобільного транспорту, затвердженої наказом Міністерства палива та енергетики України від 03.06.2002 № 332, Правил роздрібної торгівлі та надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу для побутових потреб населення та інших споживачів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 20.11.2003 № 1790 (пункт 2.6);

- споживачі повністю розраховуються за скраплений газ безпосередньо під час його отримання (пункт 2.6);

- ТОВ «Харківрегіонгаз» забезпечує передачу ПАТ «Сумигаз» кожного 16 числа поточного місяця оперативний звіт стосовно реалізованих обсягів скрапленого газу (надання копій відомостей, оформлених на зазначену дату). Обсяги реалізованого ТОВ «Харківрегіонгаз» скрапленого газу за звітний місяць доводяться до відома ПАТ «Сумигаз» шляхом надання останньому письмового звіту до 5 числа кожного місяця, наступного за місяцем виконання. До звіту ТОВ «Харківрегіонгаз» додає належним чином завірені копії документів, які підтверджують кількість реалізованого скрапленого газу, його вартість, реєстр на реалізацію скрапленого газу за звітний період та інші документи, які підтверджують понесення ТОВ «Харківрегіонгаз» додаткових витрат при виконанні доручення (пункт 2.7).

(36) Договором доручення визначено обов'язок ПАТ «Сумигаз»: передати ТОВ «Харківрегіонгаз» скраплений газ в обсязі, необхідному для виконання доручення; негайно прийняти від ТОВ «Харківрегіонгаз» все отримане ним у зв'язку з виконанням доручення; виплатити ТОВ «Харківрегіонгаз» винагороду (пункт 4.1). Представникам ПАТ «Сумигаз» надається право перевіряти належне виконання ТОВ «Харківрегіонгаз» доручень, визначених у завданнях на реалізацію скрапленого газу, достовірність наданих письмових звітів та відповідних підтверджуючих документів (пункт 2.10).

(37) Договором Доручення визначено обов'язки ТОВ «Харківрегіонгаз» (пункт 3.1):

- отримувати від споживачів кошти за реалізований скраплений вуглеводневий газ в балонах та не пізніше трьох банківських днів з моменту такого отримання перераховувати їх на банківський рахунок ПАТ «Сумигаз», за винятком податків та/або зборів, обов'язок щодо сплати яких покладено на ТОВ «Харківрегіонгаз» чинним законодавством;

- негайно повідомляти ПАТ «Сумигаз» про обставини, які унеможливають виконання доручення;

- забезпечувати систематичний інструктаж працівників територіальних підрозділів, пов'язаних з постачанням скрапленого газу населенню, з питань оформлення первинних документів та правил щодо роздрібної торгівлі та надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу для побутових потреб населення відповідно до вимог законодавства;

- у разі встановлення порушень в сфері обліку, роздрібної торгівлі та надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу для побутових потреб населення

повідомляти про такі випадки ПАТ «Сумигаз» та негайно вживати заходи щодо їх ліквідації.

- (38) Згідно з Договором доручення (у первісній редакції) за його виконання винагорода ТОВ «Харківрегіонгаз» не сплачується (пункт 2.5). Згідно з Договором доручення у редакції від 17.05.2013 та від 15.04.2015 ТОВ «Харківрегіонгаз» за виконання своїх зобов'язань за договором має право на винагороду, яка розраховується як різниця між вартістю балону реалізованого газу та витратами ПАТ «Сумигаз» (до яких належать вартість газу в окремому балоні та витрати, пов'язані з наливом газу, послугами біржі тощо) і сумою податків та/або зборів, обов'язок щодо сплати яких покладено на ТОВ «Харківрегіонгаз» чинним законодавством, яка помножується на кількість реалізованих у звітному місяці балонів (пункт 5.1).
- (39) Також між ТОВ «Харківрегіонгаз» та ПАТ «Сумигаз» укладено договір від 28.09.2012 № 1262 про надання послуг з аварійно-диспетчерського обслуговування. Відповідно до цього договору ПАТ «Сумигаз» надає послуги з аварійно-диспетчерського обслуговування ТОВ «Харківрегіонгаз» на території Сумської області. Цей договір передбачає, зокрема, обов'язок ПАТ «Сумигаз»: надавати послуги з абонементного аварійно-диспетчерського обслуговування ТОВ «Харківрегіонгаз» щоденно впродовж тижня; здійснювати оперативні виїзди чергових працівників аварійно-диспетчерської служби 104 до споживачів скрапленого газу пропан-бутан, придбаного у ТОВ «Харківрегіонгаз» за місцем їх проживання; забезпечувати ТОВ «Харківрегіонгаз» інформацією від споживачів зрідженого газу про аварійні виклики та необхідність заміни несправних побутових газових балонів (пункт 2.1 договору).
- (40) Окрім цього, ТОВ «Харківрегіонгаз» відповідно до договору від 23.10.2012 № 1265 (із додатковою угодою від 25.11.2014 № 1) на строковій платній основі користується балонами скрапленого вуглеводневого газу ємністю 50 л, власником яких є ПАТ «Сумигаз».
- (41) ТОВ «Харківрегіонгаз» має Харківське, Сумське та Чернігівське управління скрапленого газу. Відокремлених структурних підрозділів ТОВ «Харківрегіонгаз» не має. Згідно з Положенням про управління скрапленого газу ТОВ «Харківрегіонгаз», затвердженим директором 17.07.2013, управління є структурним підрозділом ТОВ «Харківрегіонгаз» і підпорядковується безпосередньо директору; є центром відповідальності у ТОВ «Харківрегіонгаз» за виконання покладених на нього завдань по напрямку реалізації скрапленого газу у відповідній області. До завдань управління відноситься, в тому числі, організація діяльності з реалізації скрапленого газу населенню в зоні дії управління та іншим споживачам у балонах, дрібним та великим гуртом та через мережу АГЗП.
- (42) За інформацією ТОВ «Харківрегіонгаз» (лист від 29.09.2015 № 654), діяльність ТОВ «Харківрегіонгаз» по доставці скрапленого газу (у балонах) населенню Сумської області забезпечують такі структурні підрозділи:
- газонаповнювальна станція (м. Суми, вул. Тополянська, 20);
 - пункт обміну балонів (м. Конотоп, вул. Батуринська, 64);
 - газонаповнювальний пункт (смт. Вороніж, вул. Адаменко, 8);
 - газонаповнювальний пункт (м. Путивль, вул. Радянська, 3);
 - проміжний склад балонів (м. Ромни, вул. Тельмана, 16А).
- (43) Згідно з «Переліком майна, що передається в оренду від ПАТ «Сумигаз» до ТОВ «Харківрегіонгаз» (що є додатком до Договору оренди) газонаповнювальний пункт смт. Вороніж відноситься до Шосткинського УЕГГ, а газонаповнювальний пункт м. Путивль – до Конотопського УЕГГ. Отже, при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення ТОВ «Харківрегіонгаз» використовує обладнання Сумського, Конотопського, Шосткинського та Роменського УЕГГ.

- (44) Діяльність з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального у 2014-2015 роках ТОВ «Харківрегіонгаз» здійснювало з використанням обладнання Краснопілської АГЗП (смт. Краснопілля, вул. Мезенівська, 97), Лебединської АГЗП (м. Лебедин, вул. Гмирі, 12), Білопільської АГЗП (м. Білопілля, вул. Леніна, 1), Сумської АГЗП (м. Суми, вул. Тополянська, 20), яке підприємство орендує у ПАТ «Сумигаз» (листи ТОВ «Харківрегіонгаз» від 12.02.2015 № 144, від 15.02.2016 № 147). Згідно з «Переліком майна, що передається в оренду від ПАТ «Сумигаз» до ТОВ «Харківрегіонгаз» (що є додатком до Договору оренди) обладнання Краснопілської АГЗП відноситься до Охтирського УЕГГ, інші АГЗП – до Сумського УЕГГ.

3.4. Визначення товарних меж ринку

- (45) Відповідно до Методики товарними межами ринку є товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого. Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (пункти 1.3, 5.1 Методики).
- (46) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи). Такими показниками взаємозамінності згідно з Методикою, зокрема, є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників;
 - відсутність суттєвої різниці у цінах.
- (47) Скраплені вуглеводневі гази – це суміш вуглеводнів, основу яких складає пропан та бутан (далі – скраплений газ); отримується у результаті нафтогазопереробки.
- (48) Для побутових потреб населення скраплений газ використовується поряд з природним газом. Однак, ці товари мають різні фізичні властивості, якісні показники, експлуатаційні характеристики, обладнання для використання і транспортування.
- (49) Відповідно до підпункту 4.3.2 ДСТУ 4047:2001 «Гази вуглеводневі скраплені паливні для комунально-побутового споживання. Технічні умови» скраплені гази наливають в цистерни, металічні балони згідно з міждержавним стандартом ГОСТ 15860-84 «Балони сталеві, зварені для скраплених вуглеводневих газів на тиск до 1,6 МПа. Технічні умови» та інші ємності, які засвідчені згідно державних нормативних актів з охорони праці. Зазначеними нормативними документами встановлено технологічні характеристики транспортування та використання скрапленого газу, який використовується для побутових потреб населення. Так, територіальним відділенням встановлено, що скраплений газ доставляється до споживачів переважно у балонах ємністю 50 л (21 кг).
- (50) Природний газ доставляється споживачам трубопровідним транспортом безпосередньо до об'єкта газопостачання у будівлі. Також природний газ використовується для опалення приміщень, у той час як скраплений газ для опалення, як правило, не використовується. Побутові споживачі скраплений газ у балонах використовують для приготування їжі.
- (51) Не може бути замінником скрапленого газу, що використовується для побутових потреб, і комерційний газ, оскільки останній є значно дорожчим. Окрім цього, продаж газу для побутових потреб населення забороняється безпосередньо з автомобільних цистерн для перевезення газу, автомобільних газозаправних станцій, автомобільних газозаправних пунктів та паливної системи автотранспортних засобів, переведених на скраплений газ (пункт 25 *Правил*).
- (52) Скраплений газ для побутових потреб населення не є взаємозамінним із електричною енергією та іншими видами палива (вугіллям, дровами), оскільки останні мають відмінні від скрапленого газу фізичні та технічні властивості, що проявляються у різних способах

зберігання і транспортування, а також різні експлуатаційні характеристики, які полягають у необхідності використання різного обладнання чи побутових приладів для приготування їжі. Наприклад, з метою переходу від використання скрапленого газу для приготування їжі до електричної енергії фізичним особам необхідно придбати спеціальне обладнання, а збільшення споживання електричної енергії призведе до збільшення вартості щомісячної плати за спожиту електричну енергію.

- (53) Отже, споживачі за звичайних умов не можуть легко перейти від споживання скрапленого газу (у балонах) до споживання іншого товару, який би задовольнив їх потреби.
- (54) Таким чином, у межах даної справи товарними межами ринку визначено «скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах)».

3.5. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (55) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним. При цьому, зокрема, можуть враховуватися такі критерії:
- фізичні і технічні характеристики товару;
 - можливості щодо технічного, гарантійного, абонентського обслуговування;
 - рівень транспортних витрат, включаючи особливості транспортування товару;
 - наявність торгових, складських приміщень, зручностей виконання вантажно-розвантажувальних робіт, можливостей виконання передпродажної підготовки;
 - місце розташування специфічних груп споживачів.
- (56) Відповідно до пункту 54 *Порядку* (у редакції, що діяла у досліджуваній період) покупці скрапленого газу для потреб населення подають біржі за один день до проведення спеціалізованого аукціону довідку про обсяг та напрями реалізації скрапленого газу, придбаного ними на попередньому спеціалізованому аукціоні, що погоджена із Радою міністрів Автономної Республіки Крим, відповідною обласною, Київською та Севастопольською міською держадміністрацією, для узагальнення та подання інформації аукціонному комітетові. Покупець - учасник спеціалізованого аукціону має право подати заявку на участь у спеціалізованому аукціоні у разі реалізації ним скрапленого газу, придбаного на попередньому спеціалізованому аукціоні, з визначенням обсягу споживання скрапленого газу, необхідного для повного задоволення потреб населення регіону, якому він постачає скраплений газ, відповідно до обсягів потреби скрапленого газу, зазначених у довідці (пункт 56 *Порядку*).
- (57) Такі довідки містять вказівку на регіон, потреби населення якого у скрапленому газу (у балонах) забезпечуються покупцем – учасником спеціалізованого аукціону, та інформацію про залишки газу з попередніх аукціонів, обсяг закупленого газу на попередньому аукціоні, обсяг фактично отриманого газу за місяць, обсяг реалізованого газу, роздрібну ціну скрапленого газу (у балонах).
- (58) Відповідно до пункту 2 *Правил* роздрібна торгівлі та надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу здійснюється через мережу газонаповнювальних станцій, газонаповнювальних пунктів, проміжних складів балонів та спеціалізованих магазинів з продажу газу.
- (59) Технологічний процес доставки скрапленого газу для побутових потреб населення має такий вигляд.
- (60) Згідно з договором на транспортування скрапленого газу транспортна організація подає на завод-виробник автогазовози для завантаження. Після завантаження, зважування автомобілю та оформлення відповідних документів автомобіль транспортує скраплений газ до пункту розвантаження на ГНС (ГНП). На ГНС (ГНП) скраплений газ розвантажуються в ємності для зберігання. Після отримання необхідної кількості

замовлень від абонентів скрапленого газу відповідні працівники проводять опосвідчення балонів, що є в наявності на складі, після чого наповнюють балони скрапленим газом та завантажують в спеціалізований автомобіль. Водій та слюсар оформлюють відповідні документи на транспортування балонів та транспортують балони до споживачів, згідно замовлень. Після доставки проводиться підключення балону до системи газопостачання та оформлюється реалізація балону абоненту шляхом видачі чеку, занесення даних у реєстр та абонентську книжку (мова оригіналу, лист ТОВ «Харківрегіонгаз» від 29.09.2015 № 654).

(61) Територіальними (географічними) ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) визначено межі Сумської області, виходячи з таких підстав:

- як правило, доставка скрапленого газу (у балонах) споживачам здійснюється до їх помешкань спеціалізованими автомобілями «клітка»;
- територіально споживачі скрапленого газу для побутових потреб знаходяться у невеликих населених пунктах (селах, селищах);
- виробничі процеси (опосвідчення балонів, наповнення їх скрапленим газом) здійснюється на газонаповнювальних станціях (ГНС), газонаповнювальних пунктах (ГНП), проміжних складах балонів (ПСБ), пунктах обміну балонів (ПОБ);
- при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення спеціалізовані підприємства повинні бути забезпечені аварійно-диспетчерськими службами, оперативним зв'язком «04», підрозділами аварійно-відновлювальних робіт;
- скраплений газ, придбаний на спеціалізованих аукціонах, підлягає суворому обліку та реалізується лише у тій області, для забезпечення потреб населення якої його було придбано. За відсутності довідки про обсяг та напрями реалізації скрапленого газу, придбаного на попередньому аукціоні, погодженої обласною державною адміністрацією, ПАТ «СумиГаз» не буде допущено до спеціалізованих аукціонів з продажу скрапленого газу для побутових потреб населення;
- у 2014-2015 роках ПАТ «СумиГаз» закупівлю скрапленого газу на спеціалізованих аукціонах для подальшої реалізації його для побутових потреб населення (у балонах) в інших областях (регіонах) України, окрім Сумської області, не здійснювало (лист ПАТ «СумиГаз» від 13.03.2017 № 13/03-2017).

(62) На території Сумської області існує розгалужена система ГНС, ГНП, ПСБ, ПОБ з обладнанням, необхідним для забезпечення реалізації скрапленого газу (у балонах) населенню Сумської області. Кожний структурний підрозділ ПАТ «СумиГаз» забезпечує скрапленим газом (у балонах) населення відповідного району (кількох районів) області. Зважаючи на це, а також враховуючи те, що доставка балонів скрапленого газу кінцевим споживачам здійснюється спеціалізованими автомобілями «клітка» автомобільними шляхами, транспортування балонів скрапленого газу населенню Сумської області з інших областей (регіонів) України є економічно не вигідним, оскільки внаслідок збільшення транспортного шляху (між виробничою базою та кінцевим споживачем) збільшується розмір транспортних витрат (зокрема, збільшуються витрати на скраплений газ, що, як правило, використовуються автомобілями «клітка» в якості моторного пального, вартість якого є більшою за спеціалізований скраплений газ). Так само забезпечити оперативні виїзди за викликами споживачів можуть лише підрозділи аварійно-відновлювальних робіт, що знаходяться у одних територіальних межах з цими споживачами (населеному пункті, районі).

(63) Отже, у межах даної справи територіальним (географічними) межами ринку визначено межі території Сумської області.

3.6. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (64) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (65) Часовими межами ринку визначено 4 квартал 2014 року та 2015 рік. Згідно зі звітами ТОВ «Харківрегіонгаз», у цей період останнє, виступаючи повіреним ПАТ «Сумигаз», здійснювало реалізацію населенню Сумської області скрапленого газу, придбаного ПАТ «Сумигаз» на спеціалізованих аукціонах. Згідно з положеннями Договору доручення плата за реалізований населенню скраплений газ (у балонах), за виключенням винагороди ТОВ «Харківрегіонгаз», зараховувалася на рахунок ПАТ «Сумигаз».
- (66) Отже, у вказаний період (4 квартал 2014 року та 2015 рік) між ПАТ «Сумигаз» та населенням Сумської області, яке було споживачами скрапленого газу (у балонах), існували товарно-грошові відносини, які утворювали ринок товару зі сталою структурою.

3.7. Визначення потенційних конкурентів. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (67) Відповідно до пунктів 9.1, 9.2 Методики потенційними конкурентами вважаються суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари, що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (68) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок, зокрема, є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, нерозвиненість ринкової інфраструктури, інші.
- (69) Відповідно до пункту 21 *Правил* (у редакції, що діяла у досліджуваній період) роздрібну торгівлю та надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу здійснюють:
- спеціалізовані підприємства, які мають дозвіл Держнаглядохоронпраці на надання послуг з постачання газу, торговий патент для роздрібною торгівлі, забезпечені аварійно-диспетчерськими службами, оперативним зв'язком «04», підрозділами аварійно-відновних робіт, а також мають виробничу базу, необхідну для виконання всіх видів робіт для забезпечення безперебійного та безаварійного газопостачання;
 - інші суб'єкти підприємницької діяльності, які мають дозвіл Держнаглядохоронпраці на цей вид діяльності і торговий патент для роздрібною торгівлі.
- (70) У разі відсутності у суб'єктів підприємницької діяльності аварійно-диспетчерських служб, оперативного зв'язку «04», підрозділів аварійно-відновних робіт, виробничої бази, необхідної для виконання всіх видів робіт для безперебійного та безаварійного газопостачання, вони повинні укладати із відповідними службами спеціалізованих підприємств договори на виконання зазначених робіт.
- (71) Як вже зазначалося, забороняється продаж газу для побутових потреб населення безпосередньо з автомобільних цистерн для перевезення газу, автомобільних газозаправних станцій, автомобільних газозаправних пунктів та паливної системи автотранспортних засобів, переведених на скраплений газ (пункт 25 *Правил*).
- (72) Враховуючи зазначені вище норми, суб'єкти господарювання, які здійснюють роздрібну торгівлю скрапленим газом в якості моторного пального на автогазозаправних станціях та пунктах, не можуть розглядатися як потенційні конкуренти ПАТ «Сумигаз» на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення, оскільки їх виробнича база не може бути використана для здійснення діяльності на цьому ринку.
- (73) Як вже зазначалося вище, покупці скрапленого газу для потреб населення мають подавати біржі довідку про обсяг та напрями реалізації скрапленого газу, придбаного ними на попередньому спеціалізованому аукціоні, що погоджена із Радою міністрів Автономної Республіки Крим, відповідною обласною, Київською та Севастопольською міською держадміністрацією (пункт 54 *Порядку*).

(74) У період 4 кварталу 2014 року та 2015 року довідки про обсяги та напрями реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення Сумською обласною державною адміністрацією погоджувалися лише ПАТ «Сумигаз» (лист Департаменту екології, паливно-енергетичного комплексу та природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації від 03.04.2015 № 01-26/710, лист Сумської ОДА від 30.03.2017 № 01-30/2695).

(75) Таким чином, бар'єрами вступу потенційних конкурентів на ринок скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) є:

- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю одержання дозволу органів місцевого самоврядування на оренду земельної ділянки для розміщення газонаповнювальних пунктів, станцій або пунктів обміну балонів;

- економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для будівництва та початку роботи об'єктів з газонаповнювальним обладнанням, поповненням обігових коштів;

- наявність матеріально-технічної та виробничої бази, кадрів, технологій, аварійно-диспетчерської служби, підрозділів аварійно-відновних робіт тощо;

- необхідність отримання дозволу територіального органу Державної служби України з питань праці на початок виконання робіт підвищеної небезпеки та початок експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (відповідно до Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2011 № 1107, із змінами); торгового патенту для роздрібної торгівлі скрапленим газом для побутових потреб населення;

- необхідність узгодження з обласною державною адміністрацією довідок про обсяг та напрями реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення, подання яких біржі є обов'язковою умовою участі суб'єкта господарювання у спеціалізованому аукціоні;

- неможливість компенсації за час вступу на ринок суттєвих, зважаючи на викладені вище вимоги, витрат, необхідних суб'єкту господарювання для вступу на ринок.

(76) Останнє вказує на те, що потенційними конкурентами не можуть бути нові суб'єкти господарювання, які не працюють у сфері реалізації скрапленого газу.

(77) Не можуть бути потенційними конкурентами і суб'єкти господарювання, які мають відповідні виробничі бази для реалізації скрапленого газу у балонах у інших областях (регіонах) України, оскільки, як вже зазначалося вище, у такому випадку значно збільшуються транспортні витрати.

(78) За таких умов, лише ТОВ «Харківрегіонгаз», маючи орендовані виробничу базу (ГНС, ГНП, ПСБ, ПОБ) та обладнання (в тому числі балони, спеціалізовані автомобілі), штат кваліфікованих працівників, чинні дозволи на виконання робіт підвищеної небезпеки та торгові патенти на провадження торговельної діяльності скрапленим газом у балонах зі спеціалізованих автомобілів, укладені договори про надання послуг з аварійно-диспетчерського обслуговування, послуг транспортування скрапленого газу від заводу-виробника до виробничих баз підприємства, досвід роботи, може швидко вступити на ринок скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області, за умови погодження Сумською обласною державною адміністрацією для нього довідок про обсяги та напрями реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення.

3.8. Установлення монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку

- (79) Відповідно до положень Договору доручення, що вибірково викладено вище, ПАТ «Сумигаз» самостійно визначає умови обороту товару на ринку, а саме:
- надає ТОВ «Харківрегіонгаз» скраплений газ, закуплений на спеціалізованих аукціонах, для реалізації його населенню (у балонах);
 - встановлює ціну на скраплений газ для побутових потреб (у балонах), який реалізується населенню ТОВ «Харківрегіонгаз».
- (80) У ході розгляду справи встановлено, що:
- протягом 4 кварталу 2014 року та 2015 року реалізацію скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення Сумської області здійснювало ТОВ «Харківрегіонгаз» від імені ПАТ «Сумигаз» на підставі Договору доручення (листи Сумської ОДА від 19.09.2014 № 01-19/1950, від 03.04.2015 № 01-16/710, від 30.03.2017 № 01-30/2695);
 - протягом вказаного періоду ТОВ «Харківрегіонгаз» у своїх діях обмежене умовами Договору доручення, здійснює реалізацію скрапленого газу (у балонах) населенню Сумської області від імені та за рахунок ПАТ «Сумигаз» та з використанням обладнання, отриманого в оренду від ПАТ «Сумигаз». Окрім цього, у цей період ТОВ «Харківрегіонгаз» не придбавало скраплений газ на спеціалізованих аукціонах для його подальшої реалізації населенню Сумської області (листи ТОВ «Харківрегіонгаз» від 29.09.2015 № 654, від 15.03.2017 № 235);
 - у вказаний період Сумська обласна державна адміністрація не погоджувала довідки про обсяг та напрями реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення для інших суб'єктів господарювання, окрім ПАТ «Сумигаз» (лист від 30.03.2017 № 01-30/2695).
- (81) Предметом договору доручення, по суті, є надання замовнику допомоги у реалізації прав, що йому належать, чи виконанні обов'язків, які на нього покладені, від імені і за рахунок того, кого представляють. Відповідно до положень Договору доручення, укладеного між ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз», останнє виконує фізичні дії (які забезпечують настання юридичних наслідків для ПАТ «Сумигаз») по перевезенню скрапленого газу від заводу-виробника (якщо його визначено місцем приймання-передачі) до споживача – фізичної особи, яка мешкає на території Сумської області, таким чином сприяючи ПАТ «Сумигаз» у виконанні ним своєї функції по забезпеченню населення Сумської області скрапленим газом для побутових потреб. Вказане підтверджується вимогами, визначеними у Договорі доручення, яких має дотримуватися ТОВ «Харківрегіонгаз» при здійсненні доставки скрапленого газу (у балонах) до споживачів, а саме: отримати скраплений газ за адресою розташування заводу-виробника скрапленого газу; здійснювати реалізацію скрапленого газу відповідно до нормативно-правових актів, що регламентують роздрібну торгівлю і надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу для побутових потреб населення; забезпечувати систематичний інструктаж працівників з питань оформлення первинних документів та правил щодо роздрібної торгівлі та надання послуг з постачання скрапленого вуглеводневого газу для побутових потреб населення; реалізовувати скраплений газ (у балонах) за умови повної оплати за нього споживачів.
- (82) При цьому скраплений газ, що реалізується населенню Сумської області, придбається ПАТ «Сумигаз». ПАТ «Сумигаз» визначає умови реалізації його споживачам та отримує кошти за реалізований споживачам скраплений газ (у балонах), які на його банківський рахунок перераховуються ТОВ «Харківрегіонгаз». Реалізуючи від імені ПАТ «Сумигаз» скраплений газ (у балонах) та отримуючи для нього кошти за проданий товар, ТОВ «Харківрегіонгаз» діє як представник ПАТ «Сумигаз». Вчинені при цьому ТОВ «Харківрегіонгаз» правочини створюють цивільні права та обов'язки для ПАТ «Сумигаз». Тобто, саме ПАТ «Сумигаз» виступає стороною у правочинах з фізичними особами, які мешкають у Сумській області та придбають скраплений газ (у балонах), доставку якого до їх населеного пункту здійснює ТОВ «Харківрегіонгаз» відповідно до умов Договору доручення.

- (83) Виходячи з вищевикладеного, саме ПАТ «Сумигаз» здійснює діяльність на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах), а ТОВ «Харківрегіонгаз» діє від імені ПАТ «Сумигаз» та виконує технологічні операції з доставки скрапленого газу у балонах до споживачів, і відтак самостійно не здійснює діяльність на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області і не визначає умови обороту товару на цьому ринку.
- (84) Отже, ТОВ «Харківрегіонгаз» не є конкурентом ПАТ «Сумигаз» на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) на території Сумської області. Протягом 4 кварталу 2014 року та 2015 року на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) на території Сумської області провадило діяльність лише ПАТ «Сумигаз». ТОВ «Харківрегіонгаз» діяло від імені та в інтересах ПАТ «Сумигаз».

3.9. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (85) Таким чином, є підстави визнати, що відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ «Сумигаз» є суб'єктом господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області протягом 4 кварталу 2014 року та 2015 року із часткою 100 %.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

- (86) Договір доручення діяв з 28.09.2012; додатковими угодами до нього від 28.12.2012 № 1, від 31.12.2013 № 3, від 31.12.2014 № 4, від 31.12.2015 № 6, від 30.12.2016 № 6 термін дії Договору доручення подовжувався на кожний наступний рік; додатковою угодою від 29.12.2017 № 7 термін дії Договору доручення подовжено до 31.12.2018. Договір доручення було розірвано з 01.05.2018 з ініціативи ТОВ «Харківрегіонгаз». З 01.05.2018 на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у Сумській області діє ТОВ «Харківрегіонгаз», використовуючи при цьому матеріально-технічну базу ПАТ «Сумигаз».
- (87) У досліджуваній період ціна на скраплений газ для побутових потреб населення встановлювалася ПАТ «Сумигаз» та затверджувалася наказами останнього. При цьому слід зазначити, що починаючи з 01.11.2013 відпускні ціни на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) включають в себе як витрати ПАТ «Сумигаз», понесені при здійсненні діяльності у цій сфері, так і експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз», що враховуються Довірителем у калькуляціях, якими затверджено такі ціни, після перевірки обгрунтованості їх розміру.
- (88) За інформацією ПАТ «Сумигаз» (від 08.09.2014 № 30/1117, від 22.09.2015 № 30/1107, від 04.12.2015 № 30/1410, від 13.03.2017 № 13/03-2017), протягом 2013-2015 років діяли такі відпускні ціни за 1 балон скрапленого газу, що реалізується населенню (див. табл. № 1).

Таблиця № 1

Дата, з якої вводиться в дію відпускна ціна за 1 балон скрапленого газу, що реалізується населенню	Відпускна ціна за 1 балон скрапленого газу, що реалізується населенню (без ПДВ)	Відпускна ціна за 1 балон скрапленого газу, що реалізується населенню (з ПДВ)	Реквізити наказу ПАТ «Сумигаз» про вартість балону скрапленого газу для побутових потреб населення
станом на 01.01.2013	100,83 грн.	121 грн.	наказ від 21.12.2011 № 477

з 01.11.2013	110 грн.	132 грн.	наказ від 14.10.2013 № 294
з 12.12.2013	120,02 грн.	144 грн.	наказ від 25.11.2013 № 323
з 14.03.2014	130,94 грн.	157 грн.	наказ від 18.02.2014 № 27
з 11.09.2014	148,28 грн.	178 грн.	наказ від 19.08.2014 № 147
з 25.03.2015	171,99 грн. (без акцизного податку з роздрібної торгівлі)	217 грн.	наказ від 02.03.2015 № 80
з 19.11.2015	218,25 грн. (без акцизного податку з роздрібної торгівлі)	275 грн.	наказ від 02.11.2015 № 291
з 01.01.2016	229,17 грн.	275 грн.	наказ від 31.12.2015 № 342

(89) При цьому згідно з калькуляцією «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення», якою вартість 1 балону затверджено на рівні 217 грн. та яка введена в дію з 25.03.2015, прибуток на 1 кг газу становить 0 (нуль) грн., а вартість 1 кг спеціалізованого газу без ПДВ та акцизного збору – 8,19 грн. Наказом ПАТ «Сумигаз» від 15.04.2015 № 129 затверджено калькуляцію «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення», яка введена в дію з 01.04.2015 та згідно з якою вартість 1 балону становить 217 грн. Порівняно з попередньою калькуляцією, у зазначеній калькуляції розмір експлуатаційних витрат ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз» є таким самим, прибуток на 1 кг газу становить 0,01 грн., відповідно, вартість 1 кг спеціалізованого газу без ПДВ та акцизного збору становить 8,20 грн.

(90) У останній калькуляції збільшення розміру експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» при незмінній кінцевій вартості 1 балону пов'язане із припиненням нарахування акцизного податку на роздрібну торгівлю (калькуляція введена в дію з 01.01.2016).

(91) Тобто, протягом вказаного періоду вартість 1 балону скрапленого газу (21 кг) зросла більше, ніж у два рази.

(92) Згідно з калькуляціями «На спеціалізований газ в балонах для побутових потреб населення» ПАТ «Сумигаз» чинниками, які впливають на рівень вартості 1 балону скрапленого газу, є:

- закупівельна ціна спеціалізованого скрапленого газу, яка у період з 01.01.2013 становила 1,78 грн./кг (без ПДВ), з серпня 2014 року – 2,67 грн./кг (без ПДВ), з жовтня 2015 року – 6,403 грн./кг (без ПДВ);

- експлуатаційні витрати (в тому числі експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз»).

(93) Розмір експлуатаційних витрат (без ПДВ) наведено у таблиці № 2.

Таблиця № 2

Дата, з якої вводиться в дію відпускна ціна за 1 балон скрапленого газу, що реалізується населенню	Розмір експлуатаційних витрат (грн./кг без ПДВ),	з яких	
		витрати ПАТ «Сумигаз»	експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз»
з 11.12.2011	3,03	-	-
з 01.11.2013	3,46	0,16	3,30

з 12.12.2013	3,94	0,16	3,78
з 14.03.2014	4,46	0,14	4,32
з 11.09.2014	4,40	0	4,40
з 25.03.2015	5,52	0,16	5,36
з 19.11.2015	3,99	0,29	3,70
з 01.01.2016	4,51	0,29	4,22

- (94) Дослідження, здійснене у межах справи, обмежено аналізом процедури формування калькуляції, введеної в дію з 19.11.2015. При розгляді справи територіальне відділення зосередило увагу на процедурі формування калькуляцій «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення», якими вартість 1 балону затверджена на рівні 217 грн. (далі – *Калькуляція 1*) та на рівні 275 грн. (далі – *Калькуляція 2*).
- (95) Середній розмір експлуатаційних витрат ПАТ «Сумигаз», що включається до калькуляцій «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення» (зокрема тих, якими вартість 1 балону скрапленого газу затверджено на рівні 217 грн. та на рівні 275 грн.), розраховується шляхом поділу суми фактичних витрат ПАТ «Сумигаз», здійснених у період, взятий за основу для розрахунку, на обсяг закупленого на спеціалізованих аукціонах скрапленого газу у цей же період.
- (96) Для формування калькуляцій «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення» ТОВ «Харківрегіонгаз» надає ПАТ «Сумигаз» власні «Розрахунки планових експлуатаційних витрат, пов'язаних з реалізацією скрапленого газу населенню Сумської області у балонах ємністю 50 л (з урахуванням доставки)». Так, розрахунок планових експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» у розмірі 5,36 грн./кг (включено до *Калькуляції 1*) було надано до ПАТ «Сумигаз» із супровідним листом від 24.02.2015 № 190. Розрахунок планових експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» у розмірі 3,70 грн./кг (включено до *Калькуляції 2*) було надано до ПАТ «Сумигаз» із супровідним листом від 27.10.2015 № 711.
- (97) На вимоги голови відділення від 28.08.2015 № 02-10/2388 та від 13.11.2015 № 02-10/2916 щодо надання копій документів, які містять розрахунок кожної із статей експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» та які надавалися ПАТ «Сумигаз» для включення до калькуляцій на скраплений газ (у балонах), ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідними листами від 29.09.2015 № 654 та від 07.12.2015 № 821, відповідно, надало копії таких документів:
- планові витрати на реалізацію спеціалізованого скрапленого газу для побутових потреб населення по Сумському управлінню ТОВ «Харківрегіонгаз» на 2015 рік (на підставі факту 4 кварталу 2014 року), згідно з якими середній розмір експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» визначено на рівні 5,36 грн./кг;
 - планові експлуатаційні витрати на реалізацію спеціалізованого скрапленого газу для побутових потреб населення по Сумському управлінню ТОВ «Харківрегіонгаз» (на підставі фактичних витрат за 1 півріччя 2015 року), згідно з якими середній розмір експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» визначено на рівні 3,70 грн./кг.
- (98) При цьому, за поясненням ТОВ «Харківрегіонгаз», для підтвердження фактичних витрат формувалися звіти за формою 1-С (газопостачання), які містять інформацію про фінансові результати діяльності по Сумському управлінню в цілому з розшифруванням по основним видам доходу та витрат. Зокрема, ТОВ «Харківрегіонгаз» було надано копії «Звіту про надання послуг та фінансові результати діяльності Сумського управління за 4 квартал 2014 року» та «Звіту про надання послуг та фінансові результати діяльності Сумського управління за 1 півріччя 2015 року».
- (99) Зазначені звіти включають такі статті витрат:
- оплата за зріджений газ;
 - вартість зрідженого газу на технологічні потреби;
 - вартість зрідженого газу на власні потреби;

- комунальні послуги;
- електроенергія;
- паливно-мастильні матеріали;
- малоцінні швидкозношувальні предмети;
- інші матеріали;
- техобслуговування, ремонт, повірка та інше основних засобів та нематеріальних активів;
- оплата праці;
- соціальні нарахування;
- амортизація;
- послуги зв'язку;
- послуги автотранспорту;
- оренда (споруд, автотранспорту);
- відрядження;
- послуги банку;
- інші.

- (100) У відповідь на вимогу голови відділення від 13.11.2015 № 02-10/2915 щодо надання пояснень про те, чи здійснює ПАТ «Сумигаз» перевірку та/або коригування елементів та розміру експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз», які надаються останнім для включення їх до калькуляції на спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення, ПАТ «Сумигаз» листом від 04.12.2015 № 30/1410 повідомило, що «при розрахунку калькуляції на спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення спеціалістами ПАТ «Сумигаз» проводиться аналіз документів, наданих на підтвердження показників, що заплановані як експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз», та розраховуються фактичні витрати ПАТ «Сумигаз» за попередні періоди, що пов'язані з реалізацією скрапленого газу, а також вартість одного балону (21 кг). При розрахунку вартості одного балону спеціалізованого скрапленого газу ПАТ «Сумигаз» враховує пропозицію ТОВ «Харківрегіонгаз» щодо економічно обґрунтованої вартості, зазначеної в листі. Спірні питання, що виникають в процесі розрахунку, уточнюються шляхом перемов зі спеціалістами ТОВ «Харківрегіонгаз». Якщо за розрахунками ПАТ «Сумигаз» планова вартість балону перевищує запропоновану з боку ТОВ «Харківрегіонгаз» вартість, спеціалістами ТОВ «Харківрегіонгаз» коригуються планові експлуатаційні витрати Товариства у бік зменшення або збільшення за рахунок рентабельності, але в межах економічно обґрунтованого її рівня (5 %). На підтвердження узгодженого спеціалістами ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз» рівня планових експлуатаційних витрат останнього, ТОВ «Харківрегіонгаз» надає розшифровку планових експлуатаційних витрат, пов'язаних з реалізацією скрапленого газу населенню Сумської області у балонах ємністю 50 л з урахуванням доставки з узгодженим рівнем рентабельності, на підставі яких і формувався плановий розрахунок вартості 1 балону (21 кг)» (мова оригіналу).
- (101) Вказане підтверджує, що встановлення ціни на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) здійснює ПАТ «Сумигаз», враховуючи при цьому витрати самого ПАТ «Сумигаз», понесені при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах), та експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз», розрахунки яких останнім надавалися до ПАТ «Сумигаз» та які аналізувалися, перевірялися та коригувалися Довірителем.
- (102) На вимогу голови відділення від 28.08.2015 № 02-10/2388 ТОВ «Харківрегіонгаз» листом від 29.09.2015 № 654 повідомило, що експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз», які виникають при здійсненні діяльності з доставки скрапленого газу (у балонах) до споживачів Сумської області, розраховувалися окремо по Сумській області. Згідно з Обліковою політикою та порядком організації бухгалтерського обліку

ТОВ «Харківрегіонгаз», затвердженою наказами ТОВ «Харківрегіонгаз» від 27.02.2012 № 19, від 28.12.2013 № 214, від 30.12.2014 № 164, витрати відображаються в бухгалтерському обліку відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318 (із змінами і доповненнями). Обліковою політикою та порядком організації бухгалтерського обліку ТОВ «Харківрегіонгаз» визначено: «Враховуючи, що за специфікою виробничих процесів підприємство працює ритмічно, всі загальновиробничі витрати включаються до виробничої собівартості і щомісячно відносяться до дебету субрахунків рахунку 23 «Виробництво» в повній сумі».

(103) Загальновиробничі витрати в бухгалтерському обліку не розподіляються на здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) та скрапленого газу в якості моторного пального. Для розрахунку розміру експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» формується накопичувальна відомість, де на підставі бухгалтерських даних групуються витрати помісячно за статтями витрат:

- прямі витрати, які пов'язані з реалізацією скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення Сумської області, - у повній сумі;

- загальновиробничі витрати розподіляються з врахуванням питомої ваги до об'єму реалізації скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення Сумської області від загального об'єму реалізації скрапленого газу по Сумській області (лист ТОВ «Харківрегіонгаз» від 29.09.2015 № 654);

- загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, інші операційні витрати по ТОВ «Харківрегіонгаз» (які не віднесені до окремої області) – розподілені з урахуванням питомої ваги до об'єму реалізації скрапленого газу (в балонах) для побутових потреб населення кожної окремої області від загального об'єму реалізації скрапленого газу по ТОВ «Харківрегіонгаз» (лист від 16.06.2017 № 444).

(104) Тобто базою розподілу загальновиробничих витрат за видами діяльності (з реалізації скрапленого газу у балонах та з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального) ТОВ «Харківрегіонгаз» визначило питомий обсяг реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення у Сумській області від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області або по ТОВ «Харківрегіонгаз» в цілому.

(105) Отже, виходячи із зазначеної інформації, наданої ТОВ «Харківрегіонгаз», процедура розрахунку останнім власних експлуатаційних витрат, які в подальшому включаються ПАТ «Сумигаз» до калькуляції на скраплений газ (у балонах), має такі умовні етапи:

- 1) облік фактичних витрат, понесених ТОВ «Харківрегіонгаз» у певний період під час здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) та діяльності з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального (разом) на території Сумської області та по ТОВ «Харківрегіонгаз» в цілому;

- 2) розрахунок питомої ваги обсягу реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення Сумської області (у балонах) від загального об'єму реалізації скрапленого газу по Сумській області у цей період та питомої ваги обсягу реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення Сумської області (у балонах) від загального обсягу реалізації ТОВ «Харківрегіонгаз» скрапленого газу;

- 3) визначення фактичних витрат, понесених при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення, відповідно до питомої ваги обсягу реалізації скрапленого газу у балонах від загального об'єму реалізації скрапленого газу по Сумській області або від загального обсягу реалізації ТОВ «Харківрегіонгаз» скрапленого газу (для побутових потреб населення та в якості моторного пального);

- 4) розрахунок планових витрат при реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення Сумської області шляхом застосування коефіцієнту (або додавання суми грошових коштів) до розміру фактичних витрат;

- 5) розрахунок середнього розміру експлуатаційних витрат шляхом поділу суми планових витрат на обсяг реалізованого скрапленого газу для потреб населення за період.

- (106) На вимогу голови відділення від 28.01.2016 № 02-10/121 ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233 надало інформацію (у табличній формі), яка відображає вказані етапи розрахунку розміру планових експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз», які були включені до *Калькуляції 1* та *Калькуляції 2*.
- (107) У ході розгляду справи територіальним відділенням проаналізовано статті витрат, що включено до *Калькуляції 1* (введена в дію з 25.03.2015), та статті витрат, що включено до *Калькуляції 2* (введена в дію з 19.11.2015). За результатом здійсненого аналізу встановлено наступне.
- (108) 1. У калькуляції «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення», якою вартість 1 балону затверджено на рівні 217 грн. (введена в дію з 25.03.2015), експлуатаційні витрати ПАТ «Сумигаз» (0,16 грн./кг) включають в себе здійснені у 4 кварталі 2014 року (жовтні-грудні) витрати на:
- комісійний збір Українській універсальній біржі за участь у аукціонах (відповідно до договору про надання послуг від 11.08.2014 № СА-23);
 - послуги з наливу скрапленого газу в автоцистерни, надані газопромисловим управлінням «Полтавагазвидобування» ПАТ «Укргазвидобування» відповідно до договору надання послуг з наливу від 22.08.2014 № 2218.
- (109) Експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз» у розмірі 5,36 грн./кг, що були включені до цієї калькуляції, розраховувалися на підставі фактичних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз», здійснених у 4 кварталі 2014 року (жовтні-грудні). Згідно з «Плановими витратами на реалізацію спеціалізованого скрапленого газу для побутових потреб населення по Сумському управлінню ТОВ «Харківрегіонгаз» на 2015 р. (на підставі факту 4 квартал 2014 р.)» експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз» при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) включають в себе такі статті витрат:
- витрати на ремонт та гідровипробування балонів;
 - витрати скрапленого газу для власних потреб (заправка авто «кліть»);
 - витрати скрапленого газу на технологічні потреби;
 - паливно-мастильні матеріали для авто «кліть»;
 - автозапчастини для авто «кліть»;
 - комунальні витрати;
 - інші матеріали;
 - відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз»;
 - витрати на оплату праці;
 - соціальні нарахування;
 - амортизація;
 - банківські витрати;
 - відшкодування орендної плати ПАТ «Сумигаз»;
 - автопослуги сторонніми організаціями по доставці скрапленого газу для побутових потреб населення;
 - техобслуговування авто «кліть»;
 - медобслуговування водіїв перед виїздом в рейс;
 - послуги зв'язку;
 - інші адмінвитрати (в т.ч. відрядження);
 - техобслуговування та ремонт касових апаратів;
 - техобслуговування ємностей та інших основних засобів на ГНС, ГНП, держпівірка засобів вимірювальної техніки, приладів, паспортизація та опосвідчення обладнання, інше;
 - витрати на оренду у сторонніх організацій.

- (110) У ході розгляду справи територіальним відділенням було проаналізовано порядок розрахунку ТОВ «Харківрегіонгаз» зазначених статей планових витрат. Результати такого аналізу вибірково наведено нижче.
- (111) 1.1. Стаття витрат «відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз» включає витрати на послуги опалення, водопостачання, охоронні послуги, послуги постачання електричної енергії по усім управлінням по експлуатації газового господарства (УЕГГ), обладнання яких передано в оренду ТОВ «Харківрегіонгаз». Розмір плати відшкодовується ПАТ «Сумигаз» згідно з реєстром до акту відшкодування витрат згідно з договором оренди від 28.09.2012 № 1260 за відповідний місяць (інформація надана ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233).
- (112) Реєстри до акту відшкодування витрат згідно з Договором оренди за певний період (місяць) містять розміри плати за послуги опалення, водопостачання, зв'язку, електроенергії, охоронні послуги (окремо по кожному із видів послуг) по Конотопському, Шосткинському, Роменському, Охтирському УЕГГ, Сумському, Білопільському, Лебединському цехів газового господарства (ЦГГ) (окремо). Загальна сума витрат за категоріями послуг та структурних підрозділів підраховується як без ПДВ, так і з ПДВ. Загальна сума витрат вказується у актах надання послуг за відповідний місяць, які укладаються між ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз».
- (113) За інформацією ТОВ «Харківрегіонгаз», наданою із супровідним листом від 03.03.2016 № 233, розмір витрат по статті «відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз» ТОВ «Харківрегіонгаз» було розраховано по кожному місяцю 4 кварталу 2014 року (жовтню, листопаду, грудню окремо) *за обсягом питомої ваги реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області*. До розрахованих таким чином фактичних помісячних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» було застосовано коефіцієнт інфляції (27 %) та отримано розмір планових витрат.
- (114) Разом з тим, відповідно до реєстрів до актів відшкодування витрат згідно з Договором оренди по кожному місяцю ТОВ «Харківрегіонгаз» має можливість обрахувати фактичні витрати на послуги опалення, водопостачання, електроенергії, охоронні послуги по Конотопському, Шосткинському та Роменському УЕГГ, обладнання яких ТОВ «Харківрегіонгаз» використовує безпосередньо для забезпечення реалізації скрапленого газу (у балонах) населенню Сумської області. Оскільки обладнання Сумського ЦГГ ТОВ «Харківрегіонгаз» використовується для здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу як у балонах, так і в якості моторного пального, то обрахунок фактичних витрат на комунальні послуги у сфері реалізації скрапленого газу у балонах по цьому структурному підрозділу може здійснюватися за питомою вагою. При цьому до загальної суми фактичних витрат на комунальні послуги були включені зайві витрати по Охтирському УЕГГ, Білопільському та Лебединському ЦГГ, оскільки обладнання цих структурних підрозділів не використовується ТОВ «Харківрегіонгаз» для здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення.
- (115) Вказані факти відомі ПАТ «Сумигаз», яке є власником обладнання зазначених структурних підрозділів, що використовується ТОВ «Харківрегіонгаз» для здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального та скрапленого газу для побутових потреб населення, та, як орендодавець, формує реєстри до актів відшкодування витрат згідно з Договором оренди і підписує, разом із ТОВ «Харківрегіонгаз», акти надання послуг, що містять розмір компенсаційних витрат за комунальні послуги.
- (116) 1.2. Стаття витрат «послуги зв'язку» включає витрати на послуги зв'язку по усім УЕГГ, обладнання яких передано в оренду ТОВ «Харківрегіонгаз». Розмір плати відшкодовується ПАТ «Сумигаз» згідно з реєстром до акту відшкодування витрат згідно з

Договором оренди від 28.09.2012 № 1260 за відповідний місяць (інформація надана ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233).

- (117) За інформацією ТОВ «Харківрегіонгаз», наданою із супровідним листом від 03.03.2016 № 233, розмір витрат на послуги зв'язку, які пов'язані з використанням ТОВ «Харківрегіонгаз» обладнання УЕГГ, що орендується у ПАТ «Сумигаз», ТОВ «Харківрегіонгаз» було розраховано по кожному місяцю 4 кварталу 2014 року (жовтню, листопаду, грудню окремо) *за обсягом питомої ваги реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області*. До загальної суми планових експлуатаційних витрат по цій статті витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» було включено фактичний розмір витрат (не застосовувалися коригуючі коефіцієнти або індекс інфляції).
- (118) Також до фактичних витрат на послуги зв'язку за 4 квартал 2014 року ТОВ «Харківрегіонгаз» включає витрати, що пов'язані з діяльністю ТОВ «Харківрегіонгаз» в цілому (по усім видам діяльності та в усіх областях України, де така діяльність здійснюється) (зокрема, послуги мобільного зв'язку). Такі витрати розподілялися за питомим обсягом реалізації скрапленого газу (у балонах) у Сумській області від загального обсягу реалізації скрапленого газу по ТОВ «Харківрегіонгаз».
- (119) Враховуючи спосіб викладення у реєстрах до актів відшкодування витрат згідно з Договором оренди інформації про витрати на комунальні послуги, ТОВ «Харківрегіонгаз» мало можливість обрахувати розмір фактичних витрат на послуги зв'язку по тим структурним підрозділам, обладнання яких безпосередньо використовується у діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення. Тобто витрати на послуги зв'язку по Конотопському, Шосткинському, Роменському УЕГГ, які зазначено у реєстрах до актів відшкодування витрат згідно з Договором оренди, прямо відносяться до здійснення ТОВ «Харківрегіонгаз» саме діяльності з реалізації балонів у Сумській області. І лише розрахунок розміру витрат на послуги зв'язку по Сумському ЦГГ ТОВ «Харківрегіонгаз» мало б здійснювати за питомою вагою. При цьому врахування при розрахунку *Калькуляції 1* у статті витрат «послуги зв'язку» зайвих витрат на послуги зв'язку по Охтирському УЕГГ, Білопільському, Лебединському цехах газового господарства, обладнання яких використовується лише для здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального і не використовується при реалізації скрапленого газу у балонах, є необґрунтованим.
- (120) При цьому ПАТ «Сумигаз», як одна із сторін Договору оренди, яка щомісяця формує реєстри до актів відшкодування витрат, має точну інформацію про розмір витрат за послуги зв'язку, які пов'язані з використанням у відповідному періоді обладнання УЕГГ, яке орендується у ПАТ «Сумигаз».
- (121) 1.3. Стаття витрат «відшкодування орендної плати ПАТ «Сумигаз» включає витрати на оренду обладнання усіх УЕГГ, переданого в оренду від ПАТ «Сумигаз» до ТОВ «Харківрегіонгаз» відповідно до Договору оренди (з додатковими угодами), та на оренду квартири за адресою: м. Суми, вул. Роменська, 8 відповідно до договору оренди від 01.11.2013 б/н (із додатковою угодою від 30.04.2014 № 1), укладеного з ФОП Ширяєвим О.А. (інформація надана ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233).
- (122) Розмір витрат по статті «відшкодування орендної плати» ТОВ «Харківрегіонгаз» було розраховано по кожному місяцю 4 кварталу 2014 року (жовтню, листопаду, грудню окремо) *за обсягом питомої ваги реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області*. До загальної суми планових експлуатаційних витрат по цій статті витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» було включено фактичний розмір витрат (без застосування коригуючих коефіцієнтів чи індексу інфляції).

- (123) Разом з тим, «Переліки майна, що передається в оренду від ПАТ «Сумигаз» до ТОВ «Харківрегіонгаз», що є додатками до Договору оренди та додаткових угод до цього договору (чинних у періоді, який взято за основу для розрахунку), містять переліки переданого в оренду майна окремо по Головному підприємству (з виокремленням обладнання ГНС м. Суми, АГЗП Білопілья, АГЗП Лебедин), Охтирського УЕГГ (з виокремленням обладнання АГЗП Краснопілля), Конотопського УЕГГ (з виокремленням обладнання ГНП м. Путивль), Роменського УЕГГ та Шосткинського УЕГГ. Також такі переліки містять суму орендної плати по кожному найменуванню майна, що знаходиться у підрозділі та передано в оренду, та підсумований розмір орендної плати за користування обладнанням по кожному структурному підрозділу (тобто головному підприємству, Охтирському, Конотопському, Роменському, Шосткинському УЕГГ) та по виокремленим у них підрозділам (тобто по ГНС м. Суми, АГЗП Білопілья, АГЗП Лебедин, АГЗП Краснопілля, ГНП м. Путивль).
- (124) Вказане дозволяє ТОВ «Харківрегіонгаз» обрахувати розмір орендної плати за користування обладнанням саме тих структурних підрозділів, які безпосередньо забезпечують здійснення ним діяльності з реалізації скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення Сумської області (Конотопському, Шосткинському, Роменському УЕГГ; Сумській ГНС – за питомою вагою).
- (125) Тому обрахування ТОВ «Харківрегіонгаз» розміру фактичних витрат на орендну плату, здійснених у жовтні-грудні 2014 року при діяльності з реалізації скрапленого газу у балонах у Сумській області, за питомою вагою є необґрунтованим, **таким, що не дозволяє визначити фактичний розмір витрат**. Оскільки відбулося врахування зайвих витрат у вигляді частини орендної плати за користування ТОВ «Харківрегіонгаз» обладнанням, яке використовується для реалізації скрапленого газу в якості моторного пального і не використовується при забезпеченні ТОВ «Харківрегіонгаз» скрапленим газом у балонах населення Сумської області відповідно до Договору доручення.
- (126) При цьому ПАТ «Сумигаз», як власник майна, здійснює періодичні інвентаризаційні описи переданого в оренду обладнання та встановлює відповідно до них розмір орендної плати, володіє інформацією про те, обладнання яких саме структурних підрозділів використовується при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу (у балонах). Вказане дозволяє ПАТ «Сумигаз», як Довірителю, при встановленні цін на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах), не отримуючи інших первісних документів, перевірити обґрунтованість розрахунку Повіреною витрат по статті «відшкодування орендної плати» та скоригувати його.
- (127) Таким чином, витрати, враховані ТОВ «Харківрегіонгаз» при розрахунку розміру планових експлуатаційних витрат, що в подальшому були включені до *Калькуляції 1* (а саме, статті витрат: «відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз», «послуги зв'язку», «відшкодування орендної плати ПАТ «Сумигаз»»), лише в певній частині можуть бути віднесені до конкретного виду діяльності ТОВ «Харківрегіонгаз» (реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення Сумської області).
- (128) 1.4. Відповідно до інформації, наданої ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233, фактичні витрати по статтям, що містяться у «Звіті про надання послуг та фінансові результати діяльності Сумського управління за 4 квартал 2014 року» (загальновиробничі витрати, які понесені в межах окремої області), розподілялися з врахуванням питомої ваги до об'єму реалізації скрапленого газу (в балонах) для побутових потреб населення Сумської області від загального об'єму реалізації скрапленого газу по Сумській області; загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, інші операційні витрати по ТОВ «Харківрегіонгаз» (які не віднесені до окремої області) – розподілялися з урахуванням питомої ваги до об'єму реалізації скрапленого

газу (у балонах) для побутових потреб населення Сумської області від загального об'єму реалізації скрапленого газу по ТОВ «Харківрегіонгаз».

- (129) Інформацію про обсяг реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення Сумської області (згідно зі звітами ТОВ «Харківрегіонгаз» про обсяги реалізованого скрапленого газу, прийнятого під реалізацію від ПАТ «СумиГаз») та про обсяги реалізації скрапленого газу в якості моторного пального у Сумській області (згідно з інформацією, наданою ТОВ «Харківрегіонгаз» листом від 12.02.2015 № 144) наведено у таблиці № 3. Відповідно до наведеної інформації територіальним відділенням розраховано питому вагу обсягу реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області.

Таблиця № 3

Період	Обсяг реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (кг)	Обсяг реалізації скрапленого газу в якості моторного пального (кг)	Загальний обсяг реалізації скрапленого газу по Сумській області (кг)	Питома вага обсягу реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області (%)
жовтень 2014 року	152 691	31 030	183 721	83,11
листопад 2014 року	100 086	22 750	122 836	81,48
грудень 2014 року	90 783	23 740	114 523	79,27

Продовження таблиці № 3

Період	Лист ТОВ «Харківрегіонгаз» від 06.06.2017 № 414	Лист ТОВ «Харківрегіонгаз» від 03.03.2016 № 233
	Питома вага обсягу реалізації скрапленого газу у балонах по Сумській області від загальної реалізації по Сумському управлінню ТОВ «Харківрегіонгаз» (математичний) (%)	Питома вага обсягу реалізації скрапленого газу у балонах по Сумській області від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області, на підставі якого було здійснено розрахунок планових експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» (%)
жовтень 2014 року	54,6	54,4

95,5 (витрати зрідженого газу на власні потреби);
20,4 (паливно-мастильні матеріали);
28,7 (техобслуговування, ремонт, перевірка та інше ОЗ та НМА);

			72 (послуги зв'язку); 75,8 (послуги автотранспорту); 46,3 (оренда); 49,7 (послуги банку); 66,8 (оплата праці)
листопад 2014 року	71,8	71,5	81,7 (витрати зрідженого газу на власні потреби); 23,2 (техобслуговування, ремонт, повірка та інше ОЗ та НМА); 66,4 (послуги зв'язку); 87,5 (послуги автотранспорту); 60,9 (оренда); 28,6 (послуги банку); 67,3 (оплата праці)
грудень 2014 року	69,8	69,3	77,7 (витрати зрідженого газу на власні потреби); 44 (техобслуговування, ремонт, повірка та інше ОЗ та НМА); 74 (послуги зв'язку); 59,1 (оренда); 54,9 (послуги банку); 77,2 (оплата праці)

- (130) Тобто, по кожній статті витрат розмір таких витрат має розподілятися відповідно до визначеної питомої ваги обсягу реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області, окрім тих випадків, коли весь обсяг фактичних витрат по певній статті витрат необхідно відносити до витрат, здійснених при виконанні одного якогось виду діяльності (або з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення, або з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального), або коли витрати стосуються діяльності ТОВ «Харківрегіонгаз» в цілому.
- (131) Разом з тим, відповідно до інформації щодо розрахунку розміру експлуатаційних витрат, наданої ТОВ «Харківрегіонгаз» у табличній формі, розрахований розмір питомої ваги обсягу реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення від загального обсягу реалізації скрапленого газу (у відсоткових показниках) по кожній із статей витрат є різним та не відповідає тим розрахункам, які наведено вище у таблиці № 3 та які територіальним відділенням виконано на підставі інформації та документів, наданих самими ПАТ «СумиГаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз».
- (132) Більше того, застосований у розрахунках експлуатаційних витрат, що надані ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233, розмір питомої ваги обсягу реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення від загального обсягу реалізації скрапленого газу по деяким статтям витрат не відповідає і математично розрахованому розміру питомої ваги, наданому ТОВ «Харківрегіонгаз» листом від 06.06.2017 № 414 на вимогу голови відділення від 11.05.2017 № 02-10/880. У цьому ж листі ТОВ «Харківрегіонгаз» вказує, що для розрахунку планових експлуатаційних витрат застосовувався не математично розрахований розмір питомого обсягу реалізації скрапленого газу у балонах від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області, а довільно визначений ТОВ «Харківрегіонгаз» розмір, який відрізняється від

математично розрахованого на 0,2-0,5 %. Разом з тим, таке твердження щодо застосування розміру питомої ваги, який на 0,2-0,5 % відрізняється від математично розрахованого, також не відповідає дійсності (див. табл. № 3).

- (133) Таким чином, хоча ТОВ «Харківрегіонгаз» для здійснення розрахунку розміру витрат, що стосуються його діяльності з реалізації саме скрапленого газу (у балонах) і саме у Сумській області, і використовує базу розподілу «питома вага», сам розрахунок розміру питомої ваги обсягу реалізації скрапленого газу у балонах до загального обсягу реалізації скрапленого газу у Сумській області є необґрунтованим та непослідовно випадковим (рандомним).
- (134) 1.5. Відповідно до інформації, наданої ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233, при розрахунку планових витрат по деяким статтям витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» до фактичних витрат застосувало коефіцієнти інфляції, а саме:
- по статтям витрат «паливно-мастильні матеріали для авто «кліть», «автозапчастини для авто «кліть», «відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз», «техобслуговування авто «кліть», «медобслуговування водіїв перед виїздом в рейс» до фактичних витрат застосовано коефіцієнт інфляції 27 %;
 - по статті витрат «автопослуги стороннім організаціям по доставці скрапленого газу для побутових потреб населення» до фактичних витрат застосовано коефіцієнт інфляції 1,2.
- (135) Експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз», включені до *Калькуляції 1*, формувалися у лютому 2015 року (лист ТОВ «Харківрегіонгаз» від 07.12.2015 № 821). Розрахунок планових експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» надало ПАТ «Сумигаз» листом від 24.02.2015 № 190. За основу цього розрахунку ТОВ «Харківрегіонгаз» було взято фактичні витрати за 4 квартал 2014 року.
- (136) На вимогу голови відділення від 19.12.2016 № 02-10/1993 Головне управління статистики у Сумській області листом від 26.12.2016 № 03.4-32-3666 надало інформацію про індекси споживчих цін на окремі групи та товари (послуги), що склалися по Сумській області у лютому 2015 року по відношенню до грудня попереднього року (вибіркову інформацію наведено нижче у таблиці № 4).

Таблиця № 4

Найменування товарів (послуг)	Рівень індексу споживчих цін у лютому 2015 року до грудня попереднього року (у %)
Індекс споживчих цін	108,2
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива:	102,7
- водопостачання	114,7
- електроенергія	100
- гаряча вода, опалення	100
Транспорт (паливо та мастила)	119
Зв'язок	102,9

- (137) Виходячи з цієї інформації, застосування ТОВ «Харківрегіонгаз» коефіцієнту інфляції на рівні 27 % щодо витрат по статтям «паливно-мастильні матеріали для авто «кліть», «відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз» є необґрунтовано завищеним.
- (138) Відповідно до статті 24 Закону України «Про державну статистику» доступ до статистичної інформації забезпечується шляхом: систематичної публікації її в друкованих виданнях; поширення її засобами масової інформації; безпосереднього її надання державним органам та органам місцевого самоврядування, а також надання її у відповідь на запит на інформацію відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», іншим юридичним, а також фізичним особам. Так, щомісячно 8 числа після

звітнього періоду на веб-сайті Державної служби статистики України (www.ukrstat.gov.ua) у розділі «Статистична інформація» публікується інформація щодо загального індексу споживчих цін (індексу інфляції) та по групах (лист Головного управління статистики у Сумській області від 26.12.2016 № 03.4-32-3666).

- (139) Разом з тим, ПАТ «Сумигаз», маючи вільний доступ до інформації про рівень інфляції, що склався на території Сумської області, при розрахунку *Калькуляції 1* врахувало плановий розмір експлуатаційних витрат свого Повіреного, розрахований із застосуванням коефіцієнтів інфляції, що не підтверджені офіційними джерелами.
- (140) На вимогу голови відділення від 27.02.2017 № 02-10/392 щодо надання обґрунтування застосуванню саме такого рівня інфляції ТОВ «Харківрегіонгаз» листом від 24.03.2017 № 260 пояснило, що джерелом для здійснення прогнозного розрахунку інфляції були фактичні дані про рівень інфляції в Україні, розмішені на сайті «Фінансовий портал Мінфіну» (<https://index.minfin.com.ua>). Відповідно до даних вказаного веб-ресурсу ТОВ «Харківрегіонгаз» розраховувало середній рівень інфляції за період жовтня-грудня 2014 року (2,492 %) та на його основі визначило прогнозний рівень інфляції на лютий-грудень 2015 року, помноживши отриманий середній показник на 11 місяців. Отриманий результат (27,412 %) було заокруглено до 27 %.
- (141) Таким чином, ТОВ «Харківрегіонгаз» ще на початку дії *Калькуляції 1* почало враховувати рівень інфляції, який прогнозовано може бути у кінці планового (річного) періоду. При цьому, за даними, розміщеними на офіційному сайті Державної служби статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>), у 2015 році індекс споживчих цін на товари та послуги у квітні складав 14 % до попереднього місяця, у травні – 2,2 %, у червні – 0,4 %, у липні – (-) 1 %, у серпні – (-) 0,8 %, у вересні – 2,3 %, у жовтні – (-) 0,3%. Разом з тим, ТОВ «Харківрегіонгаз», внаслідок застосування розрахованого ним же самим прогнозованого рівня інфляції, вже у квітні 2015 року та у наступні його місяці, збільшило вартість вказаних вище статей витрат на 27 %.
- (142) Наведені у пунктах 1.4, 1.5 обставини вказують на те, що розрахунки планових експлуатаційних витрат, здійснені ТОВ «Харківрегіонгаз», які в подальшому були включені до *Калькуляції 1*, не мають належного економічного обґрунтування.
- (143) 2. У калькуляції «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення», якою вартість 1 балону затверджено на рівні 275 грн. (введена в дію з 19.11.2015), експлуатаційні витрати ПАТ «Сумигаз» (0,29 грн./кг) включають в себе здійснені у січні-вересні 2015 року (включно) витрати на:
- комісійний збір за участь у аукціонах Українській універсальній біржі (відповідно до договору про надання послуг від 11.08.2014 № СА-23) та товарній біржі «Українська міжрегіональна спеціалізована» (відповідно до договору про надання послуг від 20.02.2015 № УМС/СА-18&19/15223/Р.240);
 - послуги з наливу скрапленого газу в автоцистерни, надані газопромисловим управлінням «Полтавагазвидобування» ПАТ «Укргазвидобування» відповідно до договору надання послуг з наливу від 22.08.2014 № 2218.
- (144) При цьому фактично ПАТ «Сумигаз» мало витрати, пов'язані із здійсненням діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення, лише у січні-квітні 2015 року (у квітні 2015 року отримувало послуги наливу скрапленого газу, придбаного на аукціоні у березні 2015 року), оскільки у період квітня-вересня 2015 року закупівля скрапленого газу на спеціалізованих аукціонах ПАТ «Сумигаз» не здійснювалася (вказана інформація надана ПАТ «Сумигаз» із супровідними листами від 10.04.2015 № 30/498, від 21.08.2015 № 30/1761, від 11.02.2016 № 30/145).
- (145) Експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз» у розмірі 3,70 грн./кг, що були включені до цієї калькуляції, розраховувалися на підставі фактичних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз», здійснених у 1 півріччі 2015 року (січні-червні). Згідно з «Плановими експлуатаційними витратами на реалізацію спеціалізованого скрапленого газу для

побутових потреб населення по Сумському управлінню ТОВ «Харківрегіонгаз» (на підставі фактичних витрат за 1 півріччя 2015 року)» експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз» при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) включають в себе такі статті витрат:

- витрати скрапленого газу для власних потреб (заправка авто «кліть»);
- витрати скрапленого газу на технологічні потреби;
- паливно-мастильні матеріали для авто «кліть»;
- автозапчастини для авто «кліть»;
- інші матеріали;
- відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз»;
- витрати на оплату праці;
- соціальні нарахування;
- амортизація;
- банківські витрати;
- відшкодування орендної плати ПАТ «Сумигаз»;
- автопослуги сторонніми організаціями по доставці скрапленого газу для побутових потреб населення;
- техобслуговування авто «кліть»;
- медобслуговування водіїв перед виїздом в рейс;
- послуги зв'язку;
- інші адмінвитрати (в т.ч. відрядження);
- техобслуговування та ремонт касових апаратів;
- техобслуговування ємностей та інших основних засобів на ГНС, ГНП, держпівірка засобів вимірювальної техніки, приладів, паспортизація та опосвідчення обладнання, інше.

(146) Згідно з інформацією, наданою ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233 у табличній формі, для розрахунку планових витрат підприємства при реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення ТОВ «Харківрегіонгаз» застосувало коефіцієнт 0,9 до обсягу фактичних витрат, обрахованих за 1 півріччя 2015 року сукупно, по кожній із статей таких витрат.

(147) У ході розгляду справи територіальним відділенням було проаналізовано порядок розрахунку ТОВ «Харківрегіонгаз» зазначених статей планових витрат. Результати такого аналізу вибірково наведено нижче.

(148) 2.1. При цьому, зокрема, встановлено, що стаття витрат «відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз» включає витрати на послуги опалення, водопостачання, охоронні послуги, послуги постачання електричної енергії по усім УЕГГ, обладнання яких передано в оренду ТОВ «Харківрегіонгаз», в тому числі по УЕГГ та ЦГГ, обладнання яких не використовується при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу у балонах. Розмір плати відшкодовується ПАТ «Сумигаз» згідно з реєстром до акту відшкодування витрат згідно договору оренди від 28.09.2012 № 1260 за відповідний місяць (інформація надана ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233).

(149) За інформацією ТОВ «Харківрегіонгаз», наданою із супровідним листом від 03.03.2016 № 233, розмір витрат по статті «відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз» ТОВ «Харківрегіонгаз» було розраховано за 1 півріччя 2015 року (сукупно) за питомою вагою.

(150) 2.2. Стаття витрат «послуги зв'язку» включає витрати на послуги зв'язку по усім УЕГГ, обладнання яких передано в оренду ТОВ «Харківрегіонгаз». Розмір плати відшкодовується ПАТ «Сумигаз» згідно з реєстром до акту відшкодування витрат згідно з

договором оренди від 28.09.2012 № 1260 за відповідний місяць (інформація надана ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233).

- (151) За інформацією ТОВ «Харківрегіонгаз», наданою із супровідним листом від 03.03.2016 № 233, розмір витрат на послуги зв'язку, пов'язані з використанням обладнання УЕГГ, орендованих у ПАТ «Сумигаз», ТОВ «Харківрегіонгаз» було розраховано за 1 півріччя 2015 року (сукупно), не розподілено за видами діяльності, та безпідставно у повній сумі віднесено до витрат, понесених при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу (у балонах).
- (152) Також до фактичних витрат на послуги зв'язку за 1 півріччя 2015 року ТОВ «Харківрегіонгаз» включає витрати, що пов'язані з діяльністю ТОВ «Харківрегіонгаз» в цілому (по усім видам діяльності та в усіх областях України, де така діяльність здійснюється) (зокрема, послуги мобільного зв'язку). Такі витрати розподілялися за питомим обсягом реалізації скрапленого газу (у балонах) у Сумській області від загального обсягу реалізації скрапленого газу по ТОВ «Харківрегіонгаз».
- (153) 2.3. Стаття витрат «відшкодування орендної плати ПАТ «Сумигаз» включає витрати на оренду обладнання усіх УЕГГ (в тому числі АГЗП, що використовується для реалізації скрапленого газу в якості моторного пального), переданого в оренду від ПАТ «Сумигаз» до ТОВ «Харківрегіонгаз» відповідно до Договору оренди (з додатковими угодами), та оренду квартири за адресою: м. Суми, вул. Роменська, 8 відповідно до договору оренди від 31.12.2014 № 2015, укладеного з ФОП Ширяєвим О.А. (інформація надана ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233).
- (154) Розмір витрат по статті «відшкодування орендної плати» ТОВ «Харківрегіонгаз» було розраховано за 1 півріччя 2015 року (сукупно) за обсягом питомої ваги реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області.
- (155) Порядок обрахунку комунальних витрат та витрат на послуги зв'язку, про які йдеться у пунктах 2.1-2.3, по структурним підрозділам ПАТ «Сумигаз», які використовуються ТОВ «Харківрегіонгаз» згідно з Договором оренди, порядок відшкодування останнім таких витрат орендодавцю, а також порядок визначення орендної плати за використання ТОВ «Харківрегіонгаз» майна (обладнання) ПАТ «Сумигаз», переданого в оренду, описано вище.
- (156) Відповідно до цього ТОВ «Харківрегіонгаз», обраховуючи власні витрати по вказаним статтям витрат («відшкодування комунальних послуг ПАТ «Сумигаз», «послуги зв'язку», «відшкодування орендної плати ПАТ «Сумигаз») за 1 півріччя 2015 року, так само як і при розрахунку фактичних витрат за 4 квартал 2014 року, мало можливість обрахувати фактичні витрати саме по тим структурним підрозділам, які безпосередньо забезпечують здійснення ним діяльності з реалізації скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення Сумської області (Конотопського, Шосткинського, Роменського УЕГГ), тобто віднести ці витрати до конкретного виду діяльності. Оскільки обладнання Сумського ЦГГ ТОВ «Харківрегіонгаз» використовується для здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу як у балонах, так і в якості моторного пального, то обрахунок фактичних витрат по вказаним статтям у сфері реалізації скрапленого газу у балонах по цьому структурному підрозділу може здійснюватися за питомою вагою. При цьому до загальної суми фактичних витрат на комунальні послуги та витрат на оренду плати були включені зайві витрати по Охтирському УЕГГ, Білопільському та Лебединському ЦГГ, оскільки обладнання цих структурних підрозділів не використовується ТОВ «Харківрегіонгаз» для здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення.
- (157) Разом з тим, ПАТ «Сумигаз», володіючи вказаною інформацією як орендодавець, при реалізації своїх повноважень Довірителя на встановлення відпускних цін на скраплений

газ (у балонах) врахувало витрати, визначені Повіреним за питомою вагою, розрахунок якого є умовним та не відображає фактичного розміру витрат.

- (158) 2.4. Відповідно до інформації, наданої ТОВ «Харківрегіонгаз» із супровідним листом від 03.03.2016 № 233, фактичні витрати по статтям, що містяться у «Звіті про надання послуг та фінансові результати діяльності Сумського управління за 1 півріччя 2015 року» (загальновиробничі витрати, які понесені в межах окремої області), розподілялися з врахуванням питомої ваги до об'єму реалізації скрапленого газу (в балонах) для побутових потреб населення Сумської області від загального об'єму реалізації скрапленого газу по Сумській області сукупно по 1 півріччю 2015 року; загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, інші операційні витрати по ТОВ «Харківрегіонгаз» (які не віднесені до окремої області) – розподілялися з урахуванням питомої ваги до об'єму реалізації скрапленого газу (у балонах) для побутових потреб населення Сумської області від загального об'єму реалізації скрапленого газу по ТОВ «Харківрегіонгаз».
- (159) Інформацію про обсяг реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення Сумської області (згідно зі звітами ТОВ «Харківрегіонгаз» про обсяги реалізованого скрапленого газу, прийнятого під реалізацію від ПАТ «СумиГаз») та про обсяги реалізації скрапленого газу в якості моторного пального у Сумській області (згідно з інформацією, наданою ТОВ «Харківрегіонгаз» листом від 15.02.2016 № 147), наведено у таблиці № 5. Відповідно до наведеної інформації територіальним відділенням розраховано питому вагу обсягу реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області.

Таблиця № 5

Період	Обсяг реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення (кг)	Обсяг реалізації скрапленого газу в якості моторного пального (кг)	Загальний обсяг реалізації скрапленого газу по Сумській області (кг)	Питома вага обсягу реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області (%)
січень 2015 року	56 070	15 600	-	-
лютий 2015 року	70 161	15 750	-	-
березень 2015 року	141 183	23 820	-	-
квітень 2015 року	100 149	27 820	-	-
травень 2015 року	59 451	31 860	-	-
червень 2015 року	102 837	29 260	-	-
за 1 півріччя 2015 року	529 851	144 110	673 961	78,6

- (160) Тобто, по кожній статті витрат розмір таких витрат має розподілятися відповідно до визначеної питомої ваги обсягу реалізації скрапленого газу (у балонах) від загального обсягу реалізації скрапленого газу по Сумській області, окрім тих випадків, коли весь обсяг фактичних витрат по певній статті витрат необхідно відносити до витрат, здійснених при виконанні одного якогось виду діяльності (або з реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення, або з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального).
- (161) Разом з тим, відповідно до інформації щодо розрахунку розміру експлуатаційних витрат, наданої ТОВ «Харківрегіонгаз» у табличній формі, розрахований розмір питомої

ваги обсягу реалізації скрапленого газу для побутових потреб населення від загального обсягу реалізації скрапленого газу (у відсоткових показниках) по кожній із статей витрат є різним та не відповідає тим розрахункам, які наведено вище у таблиці № 5 та які територіальним відділенням виконано на підставі інформації та документів, наданих самими ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз».

- (162) Так, при розрахунку планових експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз» враховано такі питомі обсяги реалізації скрапленого газу у балонах по Сумській області від загального обсягу реалізації скрапленого газу у Сумській області: 69 % (витрати зрідженого газу на технологічні потреби); 93,1 % (витрати зрідженого газу на власні потреби); 58,5 % (комунальні послуги); 75,4 % (електроенергія); 89,4 % (послуги автотранспорту); 68,2 % (оренда); 58,7 % (послуги банку); 80 % (оплата праці).
- (163) Наведене вказує на те, що розрахунки планових експлуатаційних витрат, здійснені ТОВ «Харківрегіонгаз», які в подальшому були включені до *Калькуляції 2*, не мають належного економічного обґрунтування, а по суті є застосуванням випадкових (рандомних) цифрових значень.
- (164) Зазначені вище факти свідчать про те, що розрахунки ТОВ «Харківрегіонгаз» власних планових експлуатаційних витрат, що були включені до *Калькуляції 1* та *Калькуляції 2*, є необґрунтованими.
- (165) Зважаючи на те, що ПАТ «Сумигаз» при розрахунку калькуляцій «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення» враховує пропозиції ТОВ «Харківрегіонгаз» щодо економічно обґрунтованої вартості планових експлуатаційних витрат останнього, здійснює аналіз документів, наданих на їх підтвердження, та, за необхідності, їх коригує, саме ПАТ «Сумигаз» мало виявити необґрунтованість розрахунків планових експлуатаційних витрат, здійснених ТОВ «Харківрегіонгаз», та як сторона Договору доручення, яка встановлює ціну на скраплений газ (у балонах), відмовитися включати їх до калькуляцій до отримання обґрунтованих та підтверджених первинними документами розрахунків. Разом з тим, ПАТ «Сумигаз», реалізуючи свої повноваження на визначення відпускних цін на скраплений газ (у балонах), врахувало у *Калькуляції 1* та *Калькуляції 2* планові експлуатаційні витрати Повіреного, які є необґрунтованими, що призвело до встановлення необґрунтованої вартості скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах), затвердженої наказами ПАТ «Сумигаз» від 02.03.2015 № 80 (на рівні 217 грн. за балон) та від 02.11.2015 № 291 (на рівні 275 грн. за балон).
- (166) Такі дії ПАТ «Сумигаз» були б неможливими у разі, якщо останнє зазнавало б значної конкуренції на ринку, адже у такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома продавцями і, у разі стягнення необґрунтованої плати, обрали б іншого продавця товару. За відсутності ж ефективно функціонуючого ринкового механізму зі значною конкуренцією між учасниками ринку споживачі змушені придбавати товар (скраплений газ у балонах) за економічно необґрунтованою ціною, встановленою суб'єктом господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення на території Сумської області.
- (167) Отже, дії ПАТ «Сумигаз», які полягають у встановленні необґрунтованих цін реалізації на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) на рівні 217 грн. за 1 балон (з 25.03.2015) та на рівні 275 грн. за 1 балон (з 19.11.2015), є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. Заперечення відповідача та їх спростування

- (168) Як свідчать заперечення ПАТ «Сумигаз» на попередні висновки у справі, надані листом від 12.04.2019 № 400007.1-Сл-3422-0419, відповідач з висновками територіального відділення про порушення ним законодавства про захист економічної конкуренції не згоден.
- (169) Зокрема, ПАТ «Сумигаз» вважає, що всупереч статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пункту 2.1 Методики не було досліджено деякі критерії дослідження монопольного становища.
- (170) Проте, згідно з частиною 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пілгы чи інших обставин.
- (171) Згідно з пунктом 2.1 Методики перелічені в ньому дії можуть включатися до процедури визначення монопольного (домінуючого) становища в конкретному випадку. Відповідно до пункту 2.2 Методики етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.
- (172) Пункт 2.1 Методики містить перелік можливих дій для визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, тобто є диспозитивною нормою. Цей перелік застосовується залежно від конкретного порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (173) Відповідно до зазначених правових норм територіальним відділенням було здійснено наступні дії щодо визначення монопольного становища ПАТ «Сумигаз»: визначення об'єкта аналізу; визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів; визначення товарних меж ринку; визначення територіальних (географічних) меж ринку; встановлення проміжку часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єкта господарювання на ринку, - визначення часових меж ринку; визначення потенційних конкурентів та бар'єрів для вступу потенційних конкурентів на ринок; встановлення монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання на ринку.
- (174) Вказані дії були здійснені у відповідності з особливостями товару, структури ринку та наявної щодо ринку інформації.
- (175) Окрім цього, слід звернути увагу, що територіальним відділенням розглядалася справа № 02-06/30-2013, у якій рішенням адміністративної колегії територіального відділення від 27.02.2014 № 6 дії ПАТ «Сумигаз», які полягають у забезпеченні потреб споживачів Сумської області у скрапленому газі для побутових потреб (у балонах) протягом листопада 2012 року – травня 2013 року у неповному обсязі, визнано порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 5 частини 2 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», як зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області у вигляді часткової відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.
- (176) Рішенням від 27.02.2014 № 6 визначено, що ПАТ «Сумигаз» займало монопольне (домінуюче) становище на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області протягом 2012 року та 1 півріччя 2013 року із часткою 100 %.

- (177) У справі № 02-06/30-2013 монопольне становище ПАТ «Сумигаз» було визначено на підставі укладеного між ПАТ «Сумигаз» та ТОВ «Харківрегіонгаз» договору доручення від 28.09.2012 № 1261. Тобто того ж самого договору, який аналізується у досліджуваній справі.
- (178) Зміни до умов Договору доручення було внесено додатковими угодами від 17.05.2013 № 2 та від 15.04.2015 № 5. Разом з тим, у всіх редакціях Договору доручення незмінними залишалися положення, які визначають умови обороту товару на ринку.
- (179) ПАТ «Сумигаз» здійснювало судові оскарження рішення адміністративної колегії територіального відділення від 27.02.2014 № 6 у справі № 02-06/30-2013. Рішенням господарського суду Сумської області від 16.10.2014 у справі № 920/960/14, яке набрало законної сили, у задоволенні позову ПАТ «Сумигаз» було відмовлено. Суд не виявив підстав для визнання рішення адміністративної колегії територіального відділення від 27.02.2014 № 6 недійсним. У рішенні господарського суду Сумської області від 16.10.2014 вказано: «у оскаржуваному рішенні № 6 було цілком правомірно визнано позивача суб'єктом господарювання, що займає монопольне становище на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення у межах Сумської області протягом 2012 року та 1 півріччя 2013 року із часткою 100 %» (мова оригіналу).
- (180) Варто зазначити, що з часу, яким завершилося дослідження ринку у справі № 02-06/30-2013, та протягом 2014-2015 років структура ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах Сумської області не змінилася.
- (181) Відповідно, територіальне відділення не може врахувати наведені заперечення ПАТ «Сумигаз».
- (182) ПАТ «Сумигаз» зауважує, що при затвердженні досліджуваних калькуляцій на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) застосовувало нульовий рівень рентабельності, хоча відповідно до розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 28.10.2010 № 715 «Про державне регулювання цін на паливно-енергетичні ресурси, що відпускаються населенню для побутових потреб» мало можливість застосувати рентабельність на газ скраплений, що відпускається населенню для побутових потреб, у розмірі 5 % до власних витрат підприємства без урахування вартості придбаного газу.
- (183) Також ПАТ «Сумигаз» стверджує, що належним чином виконувало свої зобов'язання за Договором доручення, в тому числі і при встановленні цін на скраплений газ (у балонах). Так, ПАТ «Сумигаз» стверджує, що розрахунки планової ціни на скраплений газ (у балонах), що надавалися ТОВ «Харківрегіонгаз», вивчалися ПАТ «Сумигаз» і для перевірки внесених даних запитувалася фінансова звітність. «Відповідно до наданої фінансової звітності прибуток ТОВ «Харківрегіонгаз» при реалізації скрапленого газу для потреб населення по Сумському управлінню склав «0», тобто сумнівів у тому, що ТОВ «Харківрегіонгаз» при визначенні експлуатаційних витрат по Сумському управлінню закладало витрати не тільки пов'язані з реалізацією скрапленого газу для потреб населення не було. Окремо вести бухгалтерський та податковий облік за ТОВ «Харківрегіонгаз» ПАТ «Сумигаз» не мало ані законних підстав, ані людських та матеріальних ресурсів» (мова оригіналу).
- (184) Зазначені заперечення та зауваження не можуть бути враховані, виходячи з наступного.
- (185) Зважаючи на надані заперечення, а також пояснення, надані ПАТ «Сумигаз» листом від 04.12.2015 № 30/1410, при розрахунку нової калькуляції на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) ПАТ «Сумигаз» вивчало такі документи з розрахунками ТОВ «Харківрегіонгаз»: планові витрати на реалізацію спеціалізованого скрапленого газу для побутових потреб населення по Сумському управлінню ТОВ «Харківрегіонгаз» на 2015 рік (на підставі факту 4 кварталу 2014 року); планові експлуатаційні витрати на реалізацію спеціалізованого скрапленого газу для побутових

потреб населення по Сумському управлінню ТОВ «Харківрегіонгаз» (на підставі фактичних витрат за 1 півріччя 2015 року); розрахунок планової ціни на газ скраплений, що реалізується населенню Сумської обл. у балонах ємністю 50 л (з урахуванням доставки) (експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз»), затверджений директором ТОВ «Харківрегіонгаз» 27.02.2015; розрахунок планових експлуатаційних витрат ТОВ «Харківрегіонгаз», пов'язаних з реалізацією скрапленого газу населенню Сумської області у балонах ємністю 50 л (з урахуванням доставки), затверджений директором ТОВ «Харківрегіонгаз» 27.10.2015; звіт про надання послуг та фінансові результати діяльності Сумського управління ТОВ «Харківрегіонгаз» за 4 квартал 2014 року; звіт про надання послуг та фінансові результати діяльності Сумського управління ТОВ «Харківрегіонгаз» за 1 півріччя 2015 року.

- (186) Проте вказані документи не відображають пропорційні співвідношення розподілу ТОВ «Харківрегіонгаз» понесених та запланованих експлуатаційних витрат, пов'язаних з реалізацією скрапленого газу для побутових потреб населення та реалізацією скрапленого газу в якості моторного пального у Сумській області, рівня інфляції, застосованого ТОВ «Харківрегіонгаз» при розрахунку планових експлуатаційних витрат. Вказаний ТОВ «Харківрегіонгаз» у звітах про надання послуг та фінансові результати діяльності Сумського управління нульовий прибуток не означає, що розрахунок останнім планових експлуатаційних витрат при здійсненні діяльності з реалізації скрапленого газу у балонах є обґрунтованим. Тим більше у вказаних звітах усі витрати віднесені до діяльності з реалізації скрапленого газу в якості моторного пального. Зважаючи на те, що ПАТ «Сумигаз» є власником обладнання, яке використовується ТОВ «Харківрегіонгаз» для здійснення діяльності з реалізації скрапленого газу у балонах та через АГЗС на території Сумської області, та має інформацію про його призначення і розмір витрат, пов'язаних з використанням такого обладнання, ПАТ «Сумигаз» мало підстави та можливість перевірити, наскільки обґрунтованими є експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз», що пропонуються останнім для включення до калькуляцій на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах). При цьому ПАТ «Сумигаз» не потрібно було вести бухгалтерський та податковий облік за ТОВ «Харківрегіонгаз».
- (187) Замість цього, за поясненнями, наданими листом від 04.12.2015 № 30/1410, ПАТ «Сумигаз» планові експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз» коригувалися у бік зменшення або збільшення за рахунок рентабельності.
- (188) Реалізація скрапленого газу у балонах населенню (у переважній більшості сільської місцевості) є соціально значущим ринком. Низький рівень матеріального забезпечення населення у сільській місцевості породжує чутливу та гостру реакцію на підвищення ціни з будь-якої причини, як за рахунок об'єктивних чинників, незалежних від підприємства (збільшення вартості енергоносіїв), так і за рахунок нарахування підприємством рентабельності.
- (189) Встановлення рентабельності, навіть в межах дозволеного рівня (5% до собівартості), є менш привабливою дією для суб'єкта господарювання з точки зору іміджевої складової у відносинах із споживачами, що проживають у сільській місцевості. Натомість включення як обґрунтованих, так і необґрунтованих витрат до собівартості та застосування 0 % рентабельності дозволяє одночасно мінімізувати іміджеві втрати (через поширення суспільної думки щодо безприбутковості цього виду діяльності) та отримати доходну частину за рахунок зайво включених витрат.
- (190) Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України доведено, що ПАТ «Сумигаз» через повірену особу ТОВ «Харківрегіонгаз» здійснюється маніпулювання витратною частиною при формуванні собівартості, зокрема, при задекларованому способі пропорційного розподілу витрат в залежності від питомої ваги, яку займає той чи інший вид господарської діяльності, відбувається застосування випадкових (рандомних) значень.

- (191) Той факт, що при затвердженні досліджуваних калькуляцій ПАТ «Сумигаз» не перевищило рівень рентабельності, гранична межа якого встановлена розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації від 28.10.2010 № 715 (застосувало рівень рентабельності 0 (нуль) %), не змінює того, що одночасно ПАТ «Сумигаз» врахувало у вказаних калькуляціях планові експлуатаційні витрати ТОВ «Харківрегіонгаз», які є необґрунтованими.
- (192) Таким чином, висновок територіального відділення про порушення ПАТ «Сумигаз» законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді встановлення необґрунтованих цін реалізації на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) не є спростованим.

6. Висновки у справі

- (193) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доведено, а зауваженнями і запереченнями ПАТ «Сумигаз» не спростовано висновок територіального відділення про те, що ПАТ «Сумигаз», займаючи протягом 4 кварталу 2014 року та 2015 року монопольне (домінуюче) становище на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області, своїми діями, що полягали у встановленні необґрунтованих цін реалізації на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) на рівні 217 грн. за 1 балон (з 25.03.2015) та на рівні 275 грн. за 1 балон (з 19.11.2015), що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

7. Визначення розміру штрафу

- (194) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (195) Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення суб'єктом господарювання порушення у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем тягне за собою накладання штрафу у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (196) При визначенні розміру штрафу у зазначеній справі враховано:
- розмір доходу ПАТ «Сумигаз» за попередній звітний період;
 - розмір доходу (виручки) ПАТ «Сумигаз» від реалізації товарів, прямо пов'язаних із порушенням.
- (197) Доход від будь-якої діяльності ПАТ «Сумигаз» за 2018 рік становить 476 647 тис. грн.
- (198) Згідно зі звітами ТОВ «Харківрегіонгаз» про обсяги реалізованого скрапленого газу, прийнятого під реалізацію від ПАТ «Сумигаз», у період з 25.03.2015 по 18.11.2015 (коли ціна 1 балону скрапленого газу становила 217 грн. з ПДВ та акцизним податком) було реалізовано 23 531 балон скрапленого газу (тобто 494 151 кг).
- (199) Відповідно до калькуляції «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення», затвердженої наказом ПАТ «Сумигаз» від 02.03.2015 № 80 та введеної в дію з 25.03.2015, вартість 1 кг спеціалізованого газу без ПДВ та акцизного податку становить 8,19 грн. Відповідно до калькуляції «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення», затвердженої наказом ПАТ «Сумигаз» від 15.04.2015 № 129 та введеної в дію з 01.04.2015, вартість 1 кг спеціалізованого газу без ПДВ та акцизного податку становить 8,20 грн.
- (200) Отже, у період з 25.03.2015 по 31.03.2015 населенню Сумської області ПАТ «Сумигаз» було реалізовано 1122 балони (23 562 кг) на суму 192 972,78 грн. У період з 01.04.2015 по 18.11.2015 населенню Сумської області ПАТ «Сумигаз» було реалізовано

22 409 балонів (470 589 кг) на суму 3 858 829,8 грн. Загалом скрапленого газу для побутових потреб населення у період з 25.03.2015 по 18.11.2015 було реалізовано на суму 4 051 802,58 грн. (без ПДВ та акцизного податку).

- (201) Згідно зі звітами ТОВ «Харківрегіонгаз» про обсяги реалізованого скрапленого газу, прийнятого під реалізацію від ПАТ «Сумигаз», у період з 19.11.2015 по 31.12.2015 (коли ціна 1 балону скрапленого газу становила 275 грн. з ПДВ та акцизним податком) було реалізовано 8215 балонів скрапленого газу (172 515 кг).
- (202) Відповідно до калькуляції «На спеціалізований скраплений газ в балонах для побутових потреб населення», затвердженої наказом ПАТ «Сумигаз» від 02.11.2015 № 291 та введеної в дію з 19.11.2015, вартість 1 кг спеціалізованого газу без ПДВ та акцизного податку становить 10,393 грн.
- (203) Отже, у період з 19.11.2015 по 31.12.2015 населенню Сумської області ПАТ «Сумигаз» було реалізовано скраплений газ на загальну суму 1 792 948,4 грн.
- (204) Територіальним відділенням не встановлено наявності обтяжуючих обставин. Доказів існування пом'якшуючих обставин відповідачем не надано.

На підставі вищезазначеного, керуючись статтями 7, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 та 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» (м. Суми, ідентифікаційний код – 03352432; новим найменуванням якого є акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Сумигаз»») є суб'єктом господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області протягом 4 кварталу 2014 року та 2015 року.

2. Визнати, що дії публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Сумигаз» (м. Суми, ідентифікаційний код – 03352432; новим найменуванням якого є акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Сумигаз»»), які полягають у встановленні необґрунтованих цін реалізації на скраплений газ для побутових потреб населення (у балонах) на рівні 217 грн. за 1 балон (з 25.03.2015) та на рівні 275 грн. за 1 балон (з 19.11.2015), є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку скрапленого газу для побутових потреб населення (у балонах) у межах території Сумської області, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Відповідно до частини 2 статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вчинене порушення, зазначене у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Сумигаз»

(м. Суми, ідентифікаційний код - 03352432) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Відповідно до частини 3 статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» особа, на яку накладається штраф за рішенням органу Антимонопольного комітету України, сплачує його у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу.

Згідно з частиною 8 статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії

Є.М. Касьян

Члени адміністративної колегії _____ /В.М. Коваленко/

_____ /С.В. Гусак/

Особа, на яку покладено обов'язки
секретаря колегії _____ /А.О. Товстуха/